Cercetări Istorice (serie nouă), XXXIII, IAŞI, 2014, p. 213-281

FAMILIA BERINDEI. PORTRETUL UNOR ARISTOCRAŢI AI SPIRITULUI.

CONVORBIRI CU ACADEMICIANUL DAN BERINDEI

Narcis Dorin ION[1]

Articolul pe care îl propunem iubitorilor de istorie și cititorilor anuarului „Cercetări Istorice" reprezintă doar un mic fragment dintr-o lucrare mai amplă, o carte de convorbiri cu domnul academician Dan Berindei, care este în curs de redactare și va apărea în anul 2015 la Editura *Oscar Print* din București.

Narcis Dorin Ion: *Domnule academician Dan Berindei, vă propun să începem discuția noastră cu începuturile și originile familiei Berindei.*

Acad. Dan Berindei: Originile familiei, ca să spunem așa, certe cu arbore genealogic, sunt din veacul al XVII-lea, neîntrerupt. Înainte sunt supoziții, coincidențe de nume, ș.a.m.d. Este posibil ca, într-adevăr, ca numele să fie peceneg sau cuman, e un trib care purta acest nume și deci există și situarea geografică. Obârșia familiei „neîntrerupte" Berindei a fost în Olt-Romanați, în sudul Olteniei, într-o regiune care a fost dens populată de cumani. Familia mea însă s-a deplasat – la începutul veacului al XVIII-lea – printr-o căsătorie a unei fete Berindei[2] cu un boier Merișanu din Teleorman. Rezultatul a fost că

[1] Muzeul Național Bran.

[2] Este vorba de Ilinca Berindei (m. după 1771), căsătorită cu Constantin Merișanu-Bucșanu. Datele genealogice ale membrilor familiei Berindei sunt preluate din lucrarea domnului Mihai Dim. Sturdza, *Familiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, vol. I. *Abaza-Bogdan*, București, Editura Simetria, 2004, p. 443-449, cu arbori genealogici la p. 443-447. Vezi și: Dan Berindei,

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

ea s-a stabilit acolo, a avut o viață fericită, putem să spunem, cu soțul ei, a avut 5 copii, dar toți copiii au murit, el a murit și – în consecință – Ilinca Berindei s-a călugărit, luând numele monahal de Irina. Bogata moștenire a Merișanilor a împărțit-o între Mitropolia Ungrovlahiei și frații ei, Iane și Radu. Succesiunea a fost a fratelui Radu, chemat din Oltenia, din care e ramura noastră[3]. Așa că spre mijlocul veacului al XVIII-lea locul de baștină a devenit Teleormanul.

N.D.I.: *Matei și Ioniță Berindei s-au stabilit în Teleorman.*

D.B.: În Teleorman, da.

N.D.I.: *Să precizăm succesiunea: Matei Berindei (1759-1831), postelnic și mare medelnicer, s-a căsătorit cu Ecaterina, cu care a avut opt copii, printre care și Ioniță Berindei (1793-11.IV.1839), clucer și serdar, care este stră-străbunicul dumneavoastră. Ioniță s-a căsătorit cu Ecaterina Izvoranu.*

D.B.: Da. Matei Berindei a fost și el un om cu preocupări intelectuale, concretizate și într-o însemnare rămasă de pe urma sa. Și el, ca și fiul său Ioniță – tatăl lui Dumitru – sunt înfățișați într-o frescă a ctitorilor vechii biserici din comuna Dobrotești, din Teleorman. Și familia mea a rezistat în Teleorman până în 1949, când tata a fost ridicat de la moșia Dobrotești și dus la Sibiu. Am fost foarte legat de Teleorman, deși eu – ca să fiu sincer – m-am considerat toată viața oltean, ținând seama că acolo era totuși tulpina principală. Dar, pe de altă parte, realitatea era că eram de trei veacuri teleormănean.

N.D.I.: *Și aveți și o ascendență în Brâncoveni.*

D.B.: Și în Brâncoveni, cum se avea în vremea aceea. O ascendență destul de stufoasă și în general de nivel destul de bun, cel puțin câteva înrudiri cu Cantacuzinii.

N.D.I.: *Cum sunteți înrudit cu Brâncovenii?*

Familia Berindei. Note biografice, în volumul citat mai sus, la p. 448-449; Dan Al. Berindei, *Note genealogice*, în *Revista Istorică Română*, vol. XV, 1945, fasc. III, p. 376-377.

[3] Radu Berindei, fratele Ilincăi, care a avut o fiică și trei băieți: Matei (1759-1831), postelnic și mare medelnicer, Nicolae (m. 1797) și Ioan (m. 1806).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Cu Brâncoveanu înrudirea este așa: prin ultimul Brâncoveanu bărbat din ramura familiei, banul Grigore[4], care a murit prin anii '30 ai secolului al XIX-lea. El nu a avut copii, a adoptat o fată a nevestei sale.

N.D.I.: *Zoe Mavrocordat.*

D.B.: Și i-a dat numele Brâncoveanu. La rândul ei, Zoe Mavrocordat[5] s-a căsătorit cu Gheorghe Bibescu. Realitatea este însă că și Gheorghe Bibescu se trăgea din Brâncoveanu, prin femei.

N.D.I.: *Da, pentru că femeile au rămas, în fond, după dispariția domnitorului.*

D.B.: Femeile au rămas și după Grigore Brâncoveanu. El a avut două surori, Elena și Maria, una dintre ele s-a căsătorit Băleanu[6]. La rândul ei, o fată Băleanu[7] s-a căsătorit cu Brăiloiu și Constantin Brăiloiu[8], juristul, este stră-străbunicul meu.

N.D.I.: *După mamă. Din ramura mamei.*

D.B.: Din ramura mamei, evident.

N.D.I.: *Deci, de la Anton care e căsătorit cu Maria Brăiloiu, de la străbunicul Anton Berindei.*

---

[4] Grigore Brâncoveanu (1770-1832), fiul lui Emanoil Brâncoveanu și al Zoei Sturdza, mare paharnic (1795-1796), logofăt de obiceiuri (1799-1800), mare logofăt (1800), mare vornic (1804), mare ban al Craiovei, mare vistier (1822-1827). S-a căsătorit cu Elisabeta Balș (1778-1857) și au adoptat-o pe Zoe Mavrocordat.

[5] Zoe Mavrocordat (26.II.1805-23.V.1892), fiica hatmanului Alexandru Mavrocordat și a Catincăi Balș, căsătorită în 1824 cu Gheorghe Bibescu, viitorul domnitor al Munteniei.

[6] Maria (m. 1837), fiica lui Emanoil Brâncoveanu și a Zoei Sturdza, s-a căsătorit cu marele ban de Craiova Grigore Băleanu (1770-1842). Fiica ei, Zoe Băleanu (1791-1877), s-a căsătorit cu Ștefan Hagi-Moscu.

[7] Este vorba de Ecaterina (13.IV.1819-10.IV.1904), fiica Zoei Băleanu și a lui Ștefan Hagi-Moscu (1787-1863), căsătorită cu Constantin Brăiloiu.

[8] Constantin (Toto) Brăiloiu (n. 1809 la Craiova-București, 19.VI. 1889), magistrat, cu studii la Sibiu și Geneva, profesor de Drept la București. Serdar (1840), clucer (1850), ministru al Afacerilor Străine (1858), ministru de Justiție (1861-1861), primar al Bucureștiului (1875), deputat și senator. Vezi o biografie detaliată a lui Constantin Brăiloiu și istoria legăturilor cu Brâncovenii la Mihai Sorin Rădulescu, *Elita liberală românească (1866-1900)*, București, Editura ALL, 1998, p. 47-54.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Da, Anton Berindei[9] s-a căsătorit cu Maria Brăiloiu[10], fiica acestui Constantin Brăiloiu, și de aicea e descendența și pot să spun că sunt a unsprezecea generație de la Brâncoveanu cu niște picături de sânge brâncovenesc.

N.D.I.: *Ați făcut și un arbore genealogic al descendenților familiei Brâncoveanu, foarte bine documentat.*

D.B.: Un arbore uriaș. A fost o muncă de Sisif, trebuie să spun, dar m-au ajutat și colegii din Comisia de Genealogie. Atunci Comisia noastră era un fel de insulă și eram foarte implicați cu toții. Am avut vreo trei-patru ședințe ale Comisiei, în care tot se mai completa ceva. Venea unul și mai adăuga o piesă la arbore, așa că am făcut această treabă, mărturisesc, și ca să îmi dau exact seama unde sunt.

N.D.I.: *Unde sunteți și de unde proveniți.*

D.B.: Dar cu ocazia aceasta mi-am dat seama câți provin din Brâncoveni și cât de numeroși sunt urmașii sau au fost, mai bine zis. A fost mai ales o explozie a generației a șaptea de la Brâncoveanu, când cred că s-au eradicat epidemiile și timpurile au fost mai liniștite.

---

[9] Anton Berindei (Roșiorii de Vede, 6.I.1838-31.X.1899), fiul lui Ioniță Berindei (1793-11.IV.1839) și al Ecaterinei Izvoranu. A făcut studii militare la Școala de Artilerie și Geniu de la Metz-Franța (1858-1860). A urmat întreaga ierarhie militară: locotenent (1862), căpitan (1865), maior (1868), locotenent-colonel (1872), colonel (1877), general de brigadă (1885) și general de divizie (1895). A debutat ca tânăr ofițer în Batalionul de Geniu (1864-1869), urmând apoi o carieră administrativă în armată la cel mai înalt nivel: șef de Stat Major de Geniu în Divizia I (1870-1872), director al Direcției a IV-a în Ministerul de Război (1873-1875), șef de Stat Major de Geniu (1877-1878), șef superior al Geniului (1879), director general în Ministerul de Război, comandant al Diviziei 1 Craiova și al Diviziei 8 Botoșani (1885-1887), inspector general al Geniului (1888-1894), director general al Direcției Lucrărilor de fortificații din Ministerul de Război (1892-1894), comandant al Corpului I Armată (1895-1896), ministru de Război (25 noiembrie 1896-26 martie 1897; 31 martie 1897-30 martie 1899). În calitate de inspector al Geniului (din 25 martie 1888), Anton Berindei a dirijat lucrările de construcție a fortificațiilor Capitalei, în 1899 fiind numit guvernator al Cetății București. S-a căsătorit la 27.IV.1866 cu Maria Brăiloiu. Anton și Maria Berindei sunt străbunicii materni ai dlui acad. Dan Berindei.

[10] Maria Brăiloiu (1846-27.III.1927), fiica magistratului Constantin Brăiloiu și a Ecaterinei Hagi-Moscu. S-a căsătorit la 27.IV.1866 cu generalul Anton Berindei, cu care a avut șapte copii: Grigore, Ion, Irina, Constantin, Nicolae, Georgeta și Maria.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Și aici ar fi și Bibeștii, Știrbey-ii sau e cumva înainte această generație?*

D.B.: Toată lumea asta descinde din Maria și Elena, care sunt în perioada Regulamentului Organic, dar fiecare a avut două-trei fete, oricum s-au înmulțit foarte mult ajungând într-o generație la 100 și ceva, aproape 200. După aceea, însă, în veacul XX, scade vertiginos. Astăzi, evident, că mai sunt, dar sunt și pierduți în lume.

N.D.I.: *Marea majoritate este în străinătate.*

D.B.: În orice caz cred că e vorba maximum de zeci, și nu de sute, cum erau în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

N.D.I.: *Oricum, nu fac o reuniune cum fac Cantacuzinii. La câțiva ani toți Cantacuzinii din lume se întrunesc, Brâncovenii nu cred că se reunesc.*

D.B.: Nu, pentru că nici nu a existat acest sentiment, cum să spun. În primul rând, continuând mai ales prin femei – prin bărbați s-a continuat doar până la Grigore Brâncoveanu, după aceea prin adopție, dar e mai pe puncte.

N.D.I.: *E relativă.*

D.B.: Prin femei se continuă, dar totuși femeile nu duc numele, duc niște picături de sânge și atâta tot. Așa că aceasta este situația cu Brâncovenii.

N.D.I.: *Revenind la familia Berindei și la moșia din Teleorman, ce ctitorii s-au păstrat din secolul al XVIII-lea, legate direct de familia dumneavoastră, atât prin mamă cât și prin tată?*

D.B.: Se păstrează biserica veche din Dobrotești[11], care e făcută de Iane și de Matei, Berindeii din veacul al XVIII-lea, și desigur apoi și de Ioniță, stră-străbunicul meu, tatăl străbunicilor mei.

[11] Biserica din Dobrotești – cu hramul *Sfinții Voievozi* – a fost construită în anul 1753 de postelnicul Matei Berindei. Conform pisaniei „această biserică s-a ridicat din temelii în anul 1753 de către adormitul întru fericire boier Matei Berindeiu Postelnicu, care s-a îngropat aici și se află pictat cu fiii săi Ioniță și Mihăiță Berindeiu". A fost reparată în anii 1840, 1865, 1881, 1897 și pictată în 1913. Cf. Nicolae Stoicescu, *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România. I - Țara Românească (Muntenia, Oltenia și Dobrogea)*, vol. 1 – A-L, Editată de Mitropolia Olteniei, 1970, p. 281; Stan V. Cristea, Georgeta Done, *Monumente de arhitectură din județul Teleorman*, f.e., Alexandria, 1998, p. 33.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Tatăl lui Dumitru și Anton Berindei*.

D.B.: Da, pentru că eu am o situație particulară. Doi dintre străbunicii mei au fost frați, Dumitru și Anton Berindei, și din pricina aceasta sunt, hai să zic, dublu moștenitor al ambelor ramuri care s-au format atunci, inclusiv al locurilor de la Bellu, care reprezintă o problemă.

N.D.I.: *Da, care e situația acolo?*

D.B.: E încă sub control, să zic așa, dar după ce n-oi mai fi eu, Dumnezeu cu mila, nu mai știu.

N.D.I.: *Ei, bun, rămân în familie, totuși, bănuiesc că cineva va avea grijă.*

D.B.: În măsura în care mai există familie în ziua de astăzi, asta e delicat.

N.D.I.: *Fiind Mihnea și Ruxandra în străinătate*.

D.B.: Mihnea e în străinătate, Ruxandra e în străinătate, cred că ultima lor grijă va fi mormântul de la Bellu. Însă e drept că am pus o condiție craiovenilor pentru biblioteca pe care am donat-o lor, ca să ia ei grija celor două morminte. Așa că sper. Mai ales că sunt totuși niște morminte care conțin și niște personalități ale vremii: cei doi străbunici ai mei, care au fost unul – Dumitru – ministru al Lucrărilor Publice în vremea lui Carol I, celălalt – Anton – care a fost ministru de Război doi ani de zile, tot în vremea lui Carol, deci să zicem personalități care ar merita cât de cât o ocrotire, dar soarta cimitirelor noastre...

N.D.I.: *Și arhitectul Ion D. Berindei, bunicul dumneavoastră, este înmormântat tot acolo sau într-un loc separat?*

D.B.: E tot acolo. La un loc sunt Dumitru; fiul lui, Ion; fiii lui, Jean, fratele mai mare al tatei, și cu tata, Alexandru. Și cu asta se încheie varianta, ca să spun, primă.

N.D.I.: *Iar din partea mamei?*

D.B.: Iar din partea mamei este Anton, cu Maria Brăiloiu, care au pe morminte două inimi, că-și spuneau unul altuia *coeur cheri* și cele două inimi se păstrează și în ziua de astăzi. Și acolo am îngropat-o pe soția mea și eu tot acolo m-am localizat, ca să zic așa.

N.D.I.: *Mai târziu, lăsați.*

D.B.: Bine, în orice caz. Deci aceasta este situația celor două morminte.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Revenind, să încercăm prezentarea unor biografii ale străbunicilor și să începem cu arhitectul Dumitru Berindei*.

D.B.: Străbunicii mei – Dumitru și Anton Berindei – au fost contemporani cu generația de la 1848. Anton era mai tânăr, dar Dumitru a și apucat Revoluția de la 1848. La 19 ani, Dumitru Berindei s-a implicat probabil în Revoluția de la 1848, spre deosebire de unchiul său Mihăiță[12], fratele lui Ioniță, care în județul Argeș era taxat drept „reacționar". În iunie 1848 numele lui Dumitru Berindei apare alături de al altor orășeni din Turnu Măgurele, pe atunci reședința cârmuirii de Teleorman, într-o adresă de adeziune către Guvernul provizoriu. În orice caz, după 1848, amândoi frații Berindei au ajuns la Paris, trimiși la studii, unul pentru arhitectură – Dumitru – și celălalt, Anton, la Școala de Geniu de la Metz. Anton s-a dus în vremea lui Cuza, dar Dumitru a fost dinainte, din vremea emigrației revoluționare, să spunem așa. A avut, de altfel, o legătură și cu Bălcescu, ajutându-l mai ales în realizarea unor desene. Am găsit urmele acestor desene.

N.D.I.: *Când ați studiat viața lui Bălcescu*.

D.B.: Când am studiat viața lui Bălcescu.

N.D.I.: *Ați găsit, cumva, și o corespondență între ei, s-a păstrat vreo scrisoare?*

D.B.: Nu, nenorocirea a fost următoarea și e bine de știut, în general. Bunicul meu, fiul lui Dumitru, Ion, arhitectul cel mai cunoscut, a murit subit, în 1928. Murind subit, el în momentul acela era arhitectul constructor – pe vremea aceea arhitecții făceau până și mobila – al Palatului Administrativ de la Iași, actualul Palat al Culturii.

N.D.I.: *A fost și antreprenorul general al lucrării.*

D.B.: Da, pe vremea aceea, arhitectul făcea tot și chiar am rămas uimit acum că o tânără arhitectă și-a dat o teză de doctorat despre bunicul meu.

[12] Mihăiță Berindei (m. după 1860), fiul lui Matei și al Ecaterinei Berindei. Pitar, serdar și paharnic, Mihăiță Berindei s-a căsătorit cu Maria Barozzi (m. 14/26 ianuarie 1870), cu care a avut două fiice: Alexandrina (căsătorită cu generalul Radu Mihail) și Maria (căsătorită cu colonelul Gheorghe Mărculescu).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Sidonia Teodorescu. Cartea – cu titlul* Mari arhitecți bucureșteni. Ion D. Berindey – *a apărut la Editura Vremea și a fost lansată la Târgul de Carte* Gaudeamus, *în ziua de 22 noiembrie 2014.*

D.B.: Exact, exact. Și mi-a arătat o grămadă de schițe de mobilă pe care le făcea el. Și mi-am amintit că și când eram mic mama îmi spunea – aveam un bufet foarte frumos, sculptat în lemn – „ăsta mi l-a dat cadou când m-am măritat Papalică". Papalică îi spuneam noi, familia, arhitectului Johnny Berindei. Și, deci, făcea și lucrul ăsta. Dar, nenorocirea era că se împrumuta, făcea investițiile și după aceea se lichida lucrarea și avea profitul, să spunem. El murind subit, lucrul acesta nu s-a întâmplat. Eram tocmai în preajma marii crize din 1929 și rezultatul a fost că fiii lui, cei trei fii au fost băgați în conversiune, n-au putut recupera decât foarte puțin și etapizat, ca să zic așa. Și din pricina aceasta au fost nevoiți ca, într-un răstimp foarte scurt, să lichideze toată averea imobilă care se putea, inclusiv casa.

N.D.I.: *Casa din București, nu, unde era?*

D.B.: Era prin parcul *Bonaparte*, cred că încă mai există. O țin minte așa, ca în vis, că eu aveam pe atunci 4-5 ani. Dar, în orice caz, lucrul acesta a implicat și distrugerea arhivei.

N.D.I.: *Deci au fost nevoiți să vândă casa.*

D.B.: Să vândă casa și casa, evident, că trebuia să o vinzi goală. Și, în consecință, el avea toată arhiva de la tatăl lui, de la Dumitru, de aceea îmi pare cel mai rău, toată corespondența s-a dus pe apa Sâmbetei. Ei, se întâmplă în viață astfel de accidente, în toate vremurile.

N.D.I.: *Din păcate. Dar totuși s-au mai păstrat câteva documente, corespondență și chiar și planșe desenate de Johnny Berindei, în fondul* Saint-Georges *de la Biblioteca Națională, la Muzeul Național de Artă al României și la Muzeul Municipiului București, dar foarte puțin față de ce spuneți dumneavoastră.*

D.B.: Da. Pentru că ce s-a întâmplat: Saint-Georges[13] i-a cerut unchiului meu, fratele tatei, al treilea arhitect, Jean[14], să-i împrumute. I-a

[13] Alexandru Saint-Georges (20 aprilie 1886-1954), ofițer, cu studii militare la Iași, Târgoviște și în Germania. Pasionat colecționar, Alexandru Saint-Georges a înființat în 1908, la Bârlad, un muzeu ce-i purta numele și care, din 1915, a funcționat la Târgoviște.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

împrumutat și împrumutul împrumut s-a făcut, dar din fericire, căci așa s-au păstrat, altfel se prăpădeau de o mie de ori.

N.D.I.: *Să revenim la arhitectul Dumitru Berindei.*

D.B.: El a făcut Școala de Arhitectură de la Paris, în 1859, și s-a reîntors în țară. Am găsit urmele a câtorva clădiri făcute de el, dar – în general – l-a interesat istoria artei, a și scris în privința aceasta. Îl atrăgea foarte mult, să spun așa, domeniul umanistic. Chiar un studiu de-al lui a fost atribuit, multă vreme, lui Bălcescu, până când s-a stabilit – după un sumar făcut de V. A. Urechia[15], care îi cunoștea direct – paternitatea lui. A fost publicat în „Junimea Română", în 1851, la Paris, unde el era redactor[16].

N.D.I.: *La fel, capela de la Ghergani-Dâmbovița a fost multă vreme atribuită lui Grigore Cerchez, până s-a descoperit că, de fapt, a fost proiectată de Dumitru Berindei, prieten cu Ion Ghica și ministru al Lucrărilor Publice în guvernul condus de acesta (18 decembrie 1870-11 martie 1871).*

D.B.: Era prieten cu Ion Ghica. În general a fost prieten cu toți pașoptiștii. Era o prietenie legată, ca să spun așa, și de preocupările lor, numismatică, artă.

Distrus în vremea războiului (1916), muzeul a fost reînființat după 1921 iar în 1932 a fost donat Fundațiilor Culturale Regale. Din acest moment colecțiile muzeului au crescut în mod spectaculos, pe baza a numeroase donații. În 1945 Muzeul *Saint-Georges* a trecut în subordinea Ministerului Artelor, iar în 1948 Alexandru Saint-Georges a fost pensionat. Cu acel prilej, Muzeul a fost desființat și colecțiile dispersate către alte instituții, în urma unei decizii din 14 decembrie 1948 a Ministerului Artelor.

[14] Ion (Jean) I. Berindei (Paris, 17.V.1897-București, 21.X.1981), arhitect, fiul lui Ion D. Berindei și al Elizei Zănescu. Căsătorit cu Marie Louise Mouiller (5.V.1898-6.VIII.1959), cu care a avut doi copii: Ioana și Mircea.

[15] Vasile Alexandrescu Urechia (15 februarie 1834-22 noiembrie 1901), istoric, scriitor, om politic român, membru fondator al Academiei Române, profesor la Universitățile din Iași și București. A editat numeroase culegeri de documente și hrisoave interne și externe, a scris o *Istorie a românilor* (14 vol.; 1891-1892) și o *Istorie a școalelor* (4 vol.; 1892-1901). A fost deputat și senator de Covurlui și de Galați.

[16] Este vorba de articolul intitulat „Trecutul și prezentul", publicat de Dumitru Berindei în revista „Junimea Română", an I, 1851, p. 3-5.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Înseamnă că și cu Mihai Suțu era prieten, care era în același club de numismați.*

D.B.: Eh, Mihai Suțu[17] era mult mai tânăr. Pe Mihai Suțu l-am apucat eu.

N.D.I.: *Da, pentru că a murit în 1933.*

D.B.: Țin minte că la Costinești – care, pe vremea aceea, se chema Mangea Punar – se descoperea tot timpul câte ceva. Și a venit Mihai Suțu și doar a pipăit statueta și a identificat-o numaidecât. Eu am rămas foarte impresionat până astăzi, trebuie să spun, de această capacitate extraordinară a unui om care era orb și care numai din pipăială a zis: „e un cavaler trac".

N.D.I.: *Și avea spre 90 de ani atunci.*

D.B.: Eu cred că avea peste, a trăit foarte mult. Mi-l amintesc pe Mihai Suțu, un moș, dar îmi amintesc mai ales scena această în care, cu siguranță, identifica o lucrare după o simplă pipăială. Poate că l-a cunoscut și Dumitru Berindei. În orice caz, Dumitru Berindei a avut toată viața această preocupare privind lucrările publice – a fost și ministru – și istoria artei. Era prieten cu scriitorul Alexandru Odobescu – există în corespondența lui Odobescu scrisori schimbate între ei – și a fost unul dintre secundanții lui la „Revista Română"[18], în vremea lui Cuza, care a fost o revistă foarte bună, de nivel european.

N.D.I.: *Străbunicul dumneavoastră, Dumitru Berindei, s-a preocupat mai mult de latura istorică, artistică și documentară a arhitecturii.*

D.B.: Exact, da.

N.D.I.: *Trebuie să precizăm că – după ce a studiat la Colegiul Național „Sfântul Sava" din București – Dumitru Berindei (1832-28 mai*

[17] Mihail C. Suțu (15 februarie 1841-9 iulie 1933), istoric și numismat, membru al Academiei Române, guvernator al Băncii Naționale a României (18 noiembrie 1899-31 decembrie 1904).

[18] Este vorba de „Revista română pentru științe, litere și arte", apărută în perioada aprilie 1861-noiembrie 1863, în care Dumitru Berindei a publicat articole de istoria și teoria arhitecturii, dar și primul studiu științific despre istoria Bucureștilor. La începuturile carierei sale științifice, în 1946, domnul Dan Berindei a publicat un articol despre această revistă: Dan Al. Berindei, *Din viața „Revistei Române pentru științe, litere și arte"*, în *Revista Istorică Română*, an XV, nr. 2, 1946, p. 185-186.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

1884) a fost primul român care a absolvit cursurile secției de arhitectură la Școala de Arte Frumoase din Paris (1853-1859), unde s-a distins ca student al celebrului arhitect și profesor Henri Labrouste. Revenit în țară, Dumitru Berindei s-a dedicat problemelor urbanistice și restaurării. A făcut parte din mai multe comitete ministeriale pentru lucrări edilitare și de restaurare, dar și din Comisia Arheologică sau Comisia pentru organizarea Muzeului Național.

În paralel, Dumitru Berindei a desfășurat și o bogată activitate publicistică, fiind implicat în apariția mai multor ziare și reviste. A fost – împreună cu George Cretzianu, Alexandru Odobescu, Dimitrie Florescu și Alexandru Sihleanu – redactor la revista „Junimea Română" (apărută la Paris, în lunile mai-iunie 1851). Tot la Paris, Dumitru Berindei a contribuit la apariția unuia dintre primele ziare ale românilor din străinătate, numit „Opiniunea" și apărut între 18 martie și 2 mai 1857. Revenit în țară și pasionat de jurnalism, Dumitru Berindei a fost redactor la ziarul „Dâmbovița" (apărut la București, cu intermitențe, între 11 octombrie 1858 și martie 1865), secretar de redacție la „Revista română pentru științe, litere și arte" (tipărită în perioada aprilie 1861 - noiembrie 1863) și redactor la „Revista Dunării" (publicată la București, între 19 decembrie 1865 și 1 ianuarie 1866). În anul 1862, Dumitru Berindei a fost unul dintre membrii fondatori ai Societății Române de Științe. Activitățile economico-financiare l-au preocupat pe Dumitru Berindei, acesta fiind unul dintre fondatorii Creditului Funciar Rural.

În plan publicistic, Dumitru Berindei a colaborat cu articole și studii la următoarele reviste și ziare: „Junimea Română", „Revista română pentru științe, litere și arte", „Revista Dunării", „Opiniunea constituțională", „Românul", „Dâmbovița", „Independența", „Analele Arhitecturii". Ca arhitect și specialist în istoria artei, Dumitru Berindei a scris, între altele, primul studiu despre București, intitulat **București, studiu istoric** *(apărut în „Revista română pentru științe, litere și*

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

arte", an I, 1861, p. 317-360, 611-638)[19]*, dar şi* **Studii artistice asupra Romei antice** (*publicat în „Revista română pentru ştiinţe, litere şi arte", an I, 1861, p. 61-86, + 2 pl.)*, **Biserica episcopală de la Mănăstirea Curtea de Argeş. Introducere. Repede ochire asupra artei bizantine** (*„Revista română pentru ştiinţe, litere şi arte", an II, 1862, p. 822-845, + 2 pl.)*, **Despre arte şi despre cultura lor în Ţara Românească** *(apărut tot în „Revista română pentru ştiinţe, litere şi arte", an II, 1862, p. 462-488). Dumitru Berindei a fost preocupat şi de politică, fiind ales deputat de Teleorman (1866, 1876, 1883), de Argeş (1969) şi de Ialomiţa (1871).*

D.B.: Este o biografie detaliată a bunicului meu, care înfăţişează foarte bine complexa lui personalitate.

N.D.I.: *Spre deosebire de Dumitru Berindei, fiul lui – arhitectul Ion D. Berindei – s-a axat foarte mult pe proiectarea unor case şi clădiri publice.*

D.B.: El a fost constructor şi, din fericire, foarte multe lucruri au rămas.

N.D.I.: *Da, foarte multe case şi vile proiectate de Ion D. Berindei s-au păstrat, mai ales în Bucureşti, şi – în marea lor majoritate, datorită valorii arhitecturale şi frumuseţii plastice a decoraţiilor interioare – au statut de monument istoric. Le voi enumera aici, în ordine cronologică*:

- *casa generalului Eraclie Arion din bulevardul* Lascăr Catargiu *(fost* Colţea*) nr. 15 (1897-1898);*

- *palatul omului politic George Grigore Cantacuzino-Nababul, din* Calea Victoriei *nr. 141 (1898-1903);*

- *vila lui Vasile Gănescu din* Şoseaua Kisseleff *nr. 9 (1901-1902);*

- *casa industriaşului George Assan din* Piaţa Lahovary *nr. 9 (1904-1905);*

- *casa George Solacolu de pe strada* Visarion *nr. 8 (1905), astăzi aproape demolată;*

[19] Studiul lui Dumitru Berindei dedicat Bucureştiului a fost retipărit în volumul *Primii istoriografi ai Bucureştilor. I. Genilie, A. Pelimon, D. Berindei, I. P. Licherdopol*, Bucureşti, Fundaţia Culturală „Gheorghe Marin Speteanu", 2008, p. 321-402.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

- *Casa inginerului Daniel Patrulius din strada* Dionisie Lupu *nr. 43 colț cu strada pictor* Arthur Verona *(1905);*

- *muzeul și casa colecționarului Ion Kalinderu din strada* dr. Vasile Sion *(fostă* Renașterii*) nr. 2-4 (1906-1908);*

- *casa diplomatului Alexandru G. Florescu din strada* Henri Coandă *(1902-1906);*

- *casa lui Dumitru T. Apostol din strada* Christian Tell *(fostă* Luminei*) nr. 10 (1907);*

- *casa amiralului Vasile Urseanu din bulevardul* Lascăr Catargiu *nr. 21 (1908-1909);*

- *casa colonelului Tănăsescu din strada* Dumbrava Roșie *nr. 11 (1910-1911);*

- *casa Ecaterinei Emanoil, apoi a lui Ion Procopiu din strada* Dumbrava Roșie *nr. 5 (1911-1912);*

- *vila lui Emil și a Adinei E. Costinescu din strada* Polonă *nr. 4 (1910-1915);*

- *vila Mariei Ioanidi din bulevardul* Dacia *nr. 79 (1911);*

- *vila Iatan Poenaru-Clementina Frunzeanu din strada* Polonă *nr. 2 (1913);*

- *vila Hugo Stadaeker din strada* Dumbrava Roșie *nr. 4 (1913-1915);*

- *casa avocatului și colecționarului Toma Stelian din* Șoseaua Kisseleff *(1914-1915);*

- *casa Luciei Gussi, ulterior a lui Grigore Filipescu din strada* Snagov *nr. 40 (1911-1915);*

- *casa actriței Marioara Voiculescu din strada* Spiru Haret *nr. 14 (1912-1914);*

- *casa doctorului Ioan E. Costinescu din strada* Tomas Masaryk *(fostă* Sălciilor*) nr. 31 (1909-1913);*

- *casa antreprenorului Leopold Gsur, vândută în 1912 diplomatului Nicolae Titulescu din* Șoseaua Kisseleff *nr. 47 (1911-1912).*

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

- *casa lui Emanuel Kretzulescu din bulevardul* Dacia *nr. 15 colț cu strada* Henri Coandă *(1911-1914);*

- *casa lui Sever I. Pleniceanu din strada* Jean Louis Calderon *(fostă* G. C. Cantacuzino*) nr. 46 (1912);*

- *casa colonelului Alexandru Zamfirescu din strada* Ion Slătineanu *(fostă* Nisiparilor*), nr. 22 (1912);*

- *casa lui Gheorghe Stoicescu din strada* Jean Louis Calderon *(fostă* G. C. Cantacuzino*) nr. 82, colț cu strada* Dumbrava Roșie *(1914);*

- *imobilul familiei Maria și Ion Sterian din Piața* Pake Protopopescu *nr. 9 (fost bulevardul* Carol *nr. 94) - (1914);*

- *vila familiei Ana și căpitan Alexandru Tărtășescu din strada* Dumbrava Roșie *nr. 9 (1916);*

- *casa lui Ion Cămărășescu din bulevardul* Lascăr Catargiu *colț cu strada* Gina Patrichi *(fostă* Orlando*) - (1920);*

- *casa Ana Berindey (mama arhitectului) din strada* Roma *nr. 14 (1923);*

- *casa actriței Maria Filotti din strada* Vasile Pârvan *nr. 12, proiect realizat împreună cu fiul său Ion I. Berindey (1925);*

- *vila Ilie Săbăreanu-Leonida din bulevardul* Dacia *nr. 81-83 (1921-1926);*

- *vila avocatului Bălănescu din bulevardul* Dacia *nr. 75 (1927).*

Alături de aceste case de locuit, arhitectul Ion D. Berindei a mai construit și o serie de edificii publice, după cum urmează: Leagănul de copii „Sfânta Ecaterina" din bulevardul Mareșal Averescu *nr. 17 (1902); azilul „Regina Elisabeta" din Aleea* Căldărușani *nr. 9 (fost* Șoseaua Filantropiei *nr. 39), edificat între 1902 și 1915 și care, din 1952, adăpostește sediul Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie „Ana Aslan"; Palatul Sindicatului Ziariștilor (actualmente Teatrul Foarte Mic) din bulevardul* Carol I*, nr. 21 (1912-1921); imobilul de raport al familiei Margot și Aurel Orăscu din strada*

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Franceză *nr. 9, care a fost construit în 1915 și a adăpostit până în 2008 Studioul de Teatru „Casandra".*

Arhitectul Ion D. Berindei a proiectat și decorat o serie de monumente de arhitectură religioasă (mobilierul în stil popular al bisericii din comuna Miroși, județul Teleorman) sau funerară: cavoul familiei Poroineanu din cimitirul Bellu din București (1904-1908); capela lui Nicolae Kretzulescu din comuna Leordeni (Argeș - 1904-1905); cavoul colonelului P. Macca de la Mănăstirea Pasărea (1906); cavoul omului politic Toma Stelian din cimitirul Bellu (1923-1924; în colaborare cu sculptorul italian Raffaello Romanelli).

Între lucrările realizate de arhitectul Ion D. Berindei care au fost demolate se numără, din păcate, următoarele clădiri: Hipodromul din Băneasa (1905); casa lui Grigore P. Olănescu din București, din bulevardul Lascăr Catargiu *nr. 51 colț cu* Calea Victoriei *(construită în 1900, demolată în 1989); conacul lui Paul Grecianu din Cioceni-Prahova; pavilionul casei Staadecker de la Expoziția Jubiliară Generală Română din 1906.*

Din fericire, și în provincie s-au păstrat unele edificii publice proiectate de Ion D. Berindei, între care se distinge monumentalul Palat Administrativ de la Iași (1907-1926), azi sediu al Complexului Muzeal Național „Moldova"[20]*. Între edificiile de arhitectură rezidențială rurală proiectate de Ion D. Berindei uimește și astăzi prin frumusețea sa, chiar dacă este ruinat, palatul construit între 1911-1913, pe moșia de la Florești-Prahova, la comanda lui George Grigore Cantacuzino. În Constanța arhitectul Ion D. Berindei a proiectat în mod cert palatul Manisalian (1904-1905) și, probabil, casa Ermizian (cunoscută sub numele de Casa cu Lei), în 1905*[21]*. În Craiova se mai păstrează și astăzi casele lui Nicolae P. Romanescu (strada* Unirii

[20] Vezi Adriana Ioniuc, *80 de ani de la Inaugurarea Palatului de Justiție și Administrativ din Iași. 11 octombrie 1925*, Iași, Editura Fundației Axis, 2005.

[21] Vezi Doina Păuleanu, *Constanța. 1878-1928. Spectacolul modernității târzii*, București, Editura Arcade, 2006, vol. I, p. 316-318, vol. II, p. 307-310.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

nr. 57, construită între 1903-1907) și a lui Alexandru C. Poenaru din strada Eugeniu Carada *nr. 10 (ridicată între 1907-1913), dar și sediul Muzeului Aman (din strada* Kogălniceanu *nr. 9), construit în 1904, după planurile lui Ion D. Berindei. Arhitectul Ion D. Berindei a realizat și un proiect pentru casa lui D. G. Popescu din Craiova (pe strada* Mihai-Vodă*). Există și un conac al bancherului Nae Popp*[22]*, în satul Padea (comuna Drănic), lângă Craiova, care a fost restaurat recent în stilul proiectat de Ion D. Berindei*[23].

D.B.: Trebuie să îl văd și eu. Și casa Romanescu[24] din Craiova, azi Casa Universitarilor, tot de bunicul e făcută. Revenind la străbunicul meu

[22] Conacul bancherului Nae N. Popp de la Padea-Dolj a fost construit – după planurile arhitectului Ion D. Berindei – în anul 1907, pentru soția sa Relli. Restaurat cu grijă în 2013, astăzi este transformat în pensiune turistică.

[23] Pentru redactarea listei lucrărilor arhitectului Ion D. Berindei am folosit următoarele surse bibliografice: Theodor Cornel, *Figuri contimporane din România. Dicționar biografic*. Partea întâi, București, 1909, p. 264-272; revista „Arhitectura", anul VIII, nr. 1, ianuarie-martie 1941, redactor Victor Smigelschi, p. 68-71; Paul Constantin, *Dicționar universal al arhitecților*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 40-41; Stan V. Cristea, *Județul Teleorman. Dicționar biobibliografic. Cultură. Artă. Știință*, Alexandria, Editura „Teleormanul Liber", 1996, p. 109-110; Narcis Dorin Ion, *București. În căutarea Micului Paris*, cuvânt înainte de acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici, București, Editura Tritonic, 2003, p. 55-74; Narcis Dorin Ion, *Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române (sec. XIX-XX)*, cuvânt înainte de prof. univ. dr. Ioan Opriș, București, Editura Oscar Print, 2011, p. 326-345; Elena Olariu, *I. D. Berindei. 1871-1928. Proiecte de arhitectură: palatele urbane*, Catalog de expoziție, Muzeul Național de Artă al României, Cabinetul de Desene și Gravuri, București, 2012; Sidonia Teodorescu, *Arhitectul Ion D. Berindey (1871-1928)*, în revista *NOEMA*, editată de Academia Română, vol. XI, 2012, p. 399-412; Sidonia Teodorescu, *Clădiri proiectate de Ion D. Berindey în surse inedite*, în volumul *Monumentul XIV. Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor"*, ediția a XIV-a, Iași, 2012, volum coordonat de Mircea Ciubotaru, Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, Editura „Doxologia", 2013, p. 389-407; Sidonia Teodorescu, *Mari arhitecți bucureșteni. Ion D. Berindey*, București, Editura Vremea, 2014.

[24] Nicolae P. Romanescu (1854-1931), om politic liberal, primar al orașului Craiova (1898, 1901-1916 și 1929), deputat de Dolj (1884-1921) și senator de drept (din 1922). După școala primară de la Craiova, a urmat cursurile Liceului *Louis le Grand* de la Paris, făcând apoi studii de sociologie, literatură și drept la Paris, Liege și Aix-en-Provence.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Dumitru Berindei, el a fost căsătorit cu Ana Slătineanu[25], așa numita *bonne-maman*, care era o femeie aspră, să zic așa.

N.D.I.: *Ați cunoscut-o, nu? Cum era?*

D.B.: Am cunoscut-o. Nu era o străbunică, ca să zic așa, drăgăstoasă, nu, o țin minte așa, mai mult ca o statuie, decât ca o străbunică.

N.D.I.: *V-o amintiți la casa din București sau la conacul din Dobrotești?*

D.B.: Mi-o amintesc aici, în București. Și culmea este că ea s-a sinucis, la peste 80 de ani, pentru că a sărăcit. Sărăcia ei însemna o moșie în Ialomița, la Alexeni, și casa în care locuia, în parcul *Bonaparte*[26]. Nu avea nici un fel de problemă. Partea asta de bogăție îi venea de la Slătineni. Slătinenii sunt niște mari boieri de la sfârșitul veacului al XVIII-lea, dar care au pornit la începutul veacului ca negustori.

N.D.I.: *Ca și Bibeștii, ca și Știrbeii.*

D.B.: Da, îi interesau operațiunile comerciale. Străbunica a avut și o viață relativ tristă, pentru că l-a pierdut pe Dumitru Berindei foarte devreme.

N.D.I.: *Străbunicul a murit în 1884, deci la 35 de ani străbunica a rămas văduvă.*

D.B.: Exact. Și, în consecință, și-a dus viața singură. Nu s-a remăritat. Era îmbrăcată în negru, asta țin minte, dar era o persoană rece, nu avea nici o manifestare de căldură față de strănepoți – și eram destul de numeroși, vreo 5-6, cel puțin – niciodată nu țin minte așa ceva de la ea. În schimb, în fiecare an, făcea o călătorie la Viena, era o călătorie care se sfârșea prin achiziționarea unor servicii de masă. După ce a

---

În anul 1894 s-a căsătorit cu Lucia-Elena Fălcoianu, cu care a avut cinci copii: Ion, Marcel, Nicolae, Alexandru-Mircea și Radu. Parcul central din Craiova îi poartă numele.

[25] Ana Slătineanu (1849-24.V.1931), fiica paharnicului Barbu Slătineanu (1806-1867) și a Mariei Lehliu-Drugănescu (1809-1864). S-a căsătorit la 24.IV.1869 cu Dumitru Berindei, cu care a avut trei copii: Ion, Ana și Maria.

[26] Casa se află pe strada *Roma* nr. 14 și a fost construită în anul 1923 după proiectul arhitectului Ion D. Berindei. Ana D. Berindei mai avea în posesie și moșia de la Dobrotești, județul Teleorman, care în 1900 se întindea pe o suprafață de 1800 ha. [Cf. *Marele Dicționar Geografic al României. Alcătuit și prelucrat după dicționarele parțiale pe județe*, de George Ioan Lahovary, General C. I. Brătianu și Grigore G. Tocilescu, vol. III, Fasc. I, *Cucuruzul-Dorohoiul*, București, Stab. Grafic I.V. Socec, 1900, p. 156.].

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

murit, sinucigându-se din cauza „sărăciei", s-au găsit în podul casei pachete întregi cu farfurii, veselă. Erau vreo 6 strănepoți la succesiune, care și-au împărțit aceste servicii. Și eu mai am niște pahare de șampanie de la ea, cu monograma *A B*, Ana Berindei. Așa că a avut o viață foarte plină, dar foarte plină în modul ăsta, pe undeva meschin, era interesată numai de partea materială.

N.D.I.: *Și cu toți nepoții și strănepoții s-a purtat egal în această austeritate sentimentală.*

D.B.: Da, cu toată lumea. Am impresia că era și foarte autoritară cu copiii, în special cu Johnny, arhitectul, care era singurul băiat. Fetele[27] au avut o viață mai agitată. Și băiatul a avut-o, din punctul acesta de vedere[28], dar îl țin minte – când eram copil – că parcă și lui îi era teamă de ea. Vorba aceea, și el era în preajma sfârșitului, dar ea era o femeie autoritară, așa am impresia mea de copil. Poate mă înșel, poate o acuz pe nedrept, dar asta era impresia, o femeie care era foarte stăpână pe ale ei și care se întemeia pe bogăție. Trebuie să spun că alți membri ai familiei nu au avut această caracteristică, dar la ea exista această dorință de a-și umple podul cu servicii, pahare și vesele.

N.D.I.: *Poate și datorită faptului că a rămas văduvă așa tânără, la 35 de ani, și a rămas cumva stâlpul familiei, ea a rămas șefa familiei.*

D.B.: Da, e posibil.

N.D.I.: *Și a trebuit să fie bun administrator de moșii, ca să întrețină și copiii la școli.*

D.B.: Da, așa e. Dar, în orice caz, așa o țin eu minte pe *bonne-maman*, aveam 8 ani când s-a prăpădit, dar mărturisesc că nu o țin minte cu multă simpatie, nu e o amintire așa dragă a copilăriei mele.

N.D.I.: *Cum s-ar fi așteptat un strănepot.*

D.B.: În schimb, amintirile mele sunt foarte pozitive față de cele două bunici, pentru că fiecare dintre bunici într-adevăr au fost niște

[27] Ana Berindei (m. 1.IV.1965; căsătorită cu Theodor Florescu și, apoi, cu Leon Samueli) și Maria Berindei (m. 10.X.1920; căsătorită în 1889 cu Nicolae O. Suțu).

[28] Arhitectul Ion D. Berindei a fost căsătorit de trei ori: cu Eliza Zănescu (1876-1943), cu Ecaterina Laptev (din 15.XI.1902 până la decesul acesteia, în 27.II.1915) și cu Roxana Mavrocordat.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

intelectuale, ca să spun așa, în veacul al XIX-lea, în care femeile nu prea făceau studii sau le făceau așa, foarte feminine.

N.D.I.: *Da, mai mult acasă, cu guvernantele, sau la pension.*

D.B.: În fond, Eliza Zănescu, prima soție a arhitectului Ion Berindei, și-a dat bacalaureatul ceea ce pentru o femeie era un lucru deosebit și toată viața a citit numai lectură serioasă, citea și câte un roman, dar citea și cărți serioase.

N.D.I.: *Istorie, știință, filosofie, ce citea?*

D.B.: Da, în general. Iar cealaltă bunică, Ioana[29], care era fata lui Emil Costinescu, a fost un caz special. Și pentru mine a fost un caz special, pentru că Emil Costinescu[30] fusese un autodidact. El era fiul lui Alexandru Costinescu[31], care a fost un arhitect destul de bun în

[29] Ioana Em. Costinescu (1876-18.III.1959), fiica lui Emil Costinescu, căsătorită în 1894 cu generalul Grigore A. Berindei (1867-1952), cu care a avut patru copii: Ioana-Maria (Aga), Vlad, Grigore (Bebe) și Adina-Florica (Dina), mama domnului Dan Berindei.

[30] Emil Costinescu (28 februarie/12 martie 1844-11 iunie 1921), om politic liberal. Ministru de Finanțe în mai multe rânduri (18 iulie 1902-14 decembrie 1904; 12 martie 1907-15 decembrie 1910; 4 ianuarie 1914-11 decembrie 1916). Căsătorit prima dată cu Johanna Burghardt (1849-1921), cu care a avut următorii copii: *Ion* (28 noiembrie 1872-21 noiembrie 1951), doctor și om politic; *Radu* (8 martie 1878-3 decembrie 1925), căsătorit cu Margareta Maican; *Florica* (1875-1969), căsătorită cu inginerul agronom Ion A. Berindei (1868-19 decembrie 1925); *Ioana* (1876-18 martie 1959), căsătorită cu generalul Grigore A. Berindei (1867-1952); *Elena* (m. 1936), căsătorită succesiv cu trei germani (Könecke, von Gläser și Hans Dressler). Din a doua căsătorie, cu Adina Tătăranu (1856-1936), Emil Costinescu a avut următorii copii: *Nicolae* (6 decembrie 1887-8 martie 1976), căsătorit cu Maria Știrbey; *Emil* (29 martie 1890-21 sau 29 aprilie 1981), căsătorit cu Elena Filitti și Marie-Louise Blanc; *Alexandrina* (Adina; 18 februarie 1886-1975), căsătorită cu Constantin I. C. (Dinu) Brătianu (1866-1950); *Liliana* (1897-1933), căsătorită cu diplomatul Ion Aurel Vasiliu (m. 1968). Vezi Mihai Sorin Rădulescu, *Elita liberală românească (1866-1900)*, București, Editura All, 1998, p. 110-111.

[31] Alexandru Costinescu (1812-1872), profesor de „mecanică populară" și geometrie descriptivă la Academia Mihăileană din Iași. S-a afirmat ca arhitect, proiectând arcul Academiei Mihăilene din Iași. La 22 noiembrie 1838 s-a căsătorit cu Heloise Höchner, de origine austriacă, cu care a avut patru copii, dintre care au ajuns la vârsta maturității cei doi fii: Emil și Eugen (1848-1928).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

perioada Regulamentului Organic, trimis de Mihai Sturdza[32] la studii la Viena. El a făcut diverse lucrări la Iași și în perioada Unirii o prezicătoare i-a prezis că va fi caimacam. Era momentul în care fuseseră caimacami Balș[33], Vogoride[34].

N.D.I.: *Toată lumea vroia să fie caimacam.*

D.B.: Toată lumea vroia să fie caimacam. Și, în consecință, el și-a întrerupt activitatea profesională.

N.D.I.: *A crezut în acea prezicere?*

D.B.: A crezut, da. Și a tot așteptat să fie caimacam. A așteptat degeaba. Dar, pe de altă parte, cred că era puțin cam ciudat. A hotărât că – el nemaiprofesând meseria și având timp liber – îi va învăța singur pe cei doi băieți[35] și i-a retras de la școală. De aceea, Emil Costinescu a avut o formație de autodidact, cu tatăl lui.

N.D.I.: *Dar aveau și profesori în casă sau doar prin tatăl lui a primit educația aceasta.*

D.B.: Am impresia că și-a făcut educația mai ales prin tatăl lui. În orice caz, n-a avut școală, cineva care a fost ministru de Finanțe excelent, timp de foarte mulți ani, până după Primul Război Mondial, care nu avea nici liceu și nici școală superioară. Dar, pe de altă parte, de tânăr, Emil Costinescu a intrat în ziaristică cu C. A. Rosetti[36] și a făcut o carieră foarte frumoasă pe toate planurile, și în politică, în Partidul

[32] Mihail Gr. Sturdza (14/26 aprilie 1794-8 mai 1884), fiul lui Grigore Sturdza (1758-13 martie 1833), căsătorit cu Maria Callimachi. Domnitor regulamentar al Moldovei (aprilie 1834-iunie 1849).

[33] Teodor Balș (1805-1857), caimacam antiunionist al Moldovei (iulie 1856-martie 1857).

[34] Nicolae Vogoride (1821-12 aprilie 1862), caimacam al Moldovei (7 martie 1857-28 octombrie 1858), apoi general în armata otomană (1860). S-a căsătorit, la 2 iunie 1846, la Țigănești, cu Ecaterina (Cocuța) Conachi (17 august 1828-25 februarie 1870), fiica logofătului Costache Conachi și a Smarandei Donici-Negri. Au avut împreună patru copii: Emanuel, Constantin, Maria și Lucia.

[35] Al doilea fiu al lui Alexandru Costinescu era Eugen (1848-1928), căsătorit cu Josefina Burghardt.

[36] Constantin Alexandru Rosetti (2 iunie 1816-8 aprilie 1885) – cunoscut sub numele de C. A. Rosetti – fiu al spătarului Alexandru Rosetti și al Elenei Cretzeanu, om politic și publicist român, unul din conducătorii Revoluției de la 1848 din Țara Românească și ai luptei pentru Unirea Principatelor Române.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Național Liberal, a fost ministru de Finanțe, și a dezvoltat industria de la Sinaia, a avut un succes deosebit, dar fără studii, ca un autodidact.

În schimb, el și-a dat toți copiii, băieți și fete[37], la studii serioase. Pe bunică-mea, ceea ce era rar pe vremea aceea, a trimis-o doi ani la München și după aceea, alți doi, la Londra.

N.D.I.: *Și acolo ce fel de studii a urmat bunica?*

D.B.: Umaniste, ca să zic așa. În orice caz, din punct de vedere al limbilor, pentru bunica mea cele trei limbi erau ca limba română: adică franceza, pe care o vorbea toată lumea, germana și engleza, și româna. Și bunică-mea Ioana a fost toată viața cititoare numai de cărți serioase, filosofie – a fost chiar în legături cu Titu Maiorescu – istorie, lucruri din acestea, nu romane de dragoste. Și, mărturisesc, că ea – în bună măsură – a fost artizanul personalității mele de copil și de tânăr.

N.D.I.: *Să insistăm atunci asupra acestei bunici – Ioana Costinescu!*

D.B.: A avut un rol foarte mare în privința mea și ea cred că m-a împins către istorie, mai ales că copiii ei direcți nu au avut astfel de preocupări: unul a făcut inginerie, celălalt a fost economist și finanțist și fetele, ca fetele pe vremea aceea.

N.D.I.: *Deci inginerul a fost Vlad[38] și Grigore-Bebe[39] a fost finanțist.*

D.B.: La Banca Națională, în Consiliul Bancar, dar în orice caz nu aveau – nici unul, nici altul – preocupări umaniste.

N.D.I.: *Dar, nu cumva, mama dumneavoastră a moștenit de la bunica talentul literar?*

D.B.: Da, talentul da, dar nici mama nu a avut o formație peste bacalaureat[40].

[37] Din cele două căsătorii, Emil Costinescu a avut nouă copii (cinci fete și patru băieți).

[38] Vlad Berindei (1897-1968), fiul Ioanei Costinescu și al generalului Grigore Berindei; a fost inginer și s-a căsătorit cu Cornelia Mateescu, cu care are un fiu: Șerban (n. 1944).

[39] Grigore (Bebe) Berindei (16.IX.1899-?), căsătorit la 4.XII.1927 cu Irina Manoli. Fără urmași.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Bunica nu a mai insistat ca și copiii să facă studii superioare neapărat?*

D.B.: Sau n-a avut succes, am impresia, adică chiar copiii nu mai erau cum sperase ea. Și și-a pus speranțele în mine și a investit în mine.

N.D.I.: *Cum v-a educat? Ați crescut cu bunica, ați păstrat legătura mereu?*

D.B.: Da, tot timpul. Pentru că la mine s-a întâmplat și un accident, ca să zic așa. Când aveam vreo 9 ani, părinții mei s-au despărțit și eu am rămas cu tata, care era un om foarte cumsecade, foarte drăguț. Îi sunt profund recunoscător, dar avea un defect major din punct de vedere al unui copil: în timpul Primului Război Mondial venise pe front, fusese îngropat de o bombă, dezgropat de alta, n-a avut aparent nimic, dar a început un proces de surzire care – în ultima parte a vieții – era total, nu mai puteai coresponda cu el decât prin scris. Ei, datorită acestui lucru, eu am trăit într-o lume a tăcerii.

N.D.I.: *Deci chiar din copilărie semnele surzeniei erau clare la tata?*

D.B.: Da, înainta foarte repede, mai ales în ultimul deceniu cât am fost cu el.

N.D.I.: *De ce nu și-a pus un aparat auditiv, nu erau pe vremea aceea?*

D.B.: Nu, erau, dar el avea și o încăpățânare, nu vroia să recunoască, nu putea accepta situația, cu el n-a fost chip. În orice caz, lucrul acesta a fost bun – dacă pot spune așa – pe de o parte, pentru că m-a îndreptat și mai mult către lectură și bunica mea a fost cea care a dirijat acest proces. Mi-a dat să citesc *Cei trei muschetari*, mi-a dat *După douăzeci de ani* și după ce am terminat și am cerut *Vicontele de Bragelonne* – care nu era tradus, pe vremea aceea, în limba română – mi l-a dat pe franțuzește și eu eram ca vițelul la poarta nouă. Mi-a dat și un dicționar și mi-a spus: „Citește!". M-a chinuit și am învățat limba franceză cu Alexandre Dumas, trebuie să recunosc.

[40] Deși nu a făcut studii superioare, Dina Balș (13/26 iunie 1903-25 aprilie 1998) a scris mai multe cărți: *Pânda. Povești adevărate, deși vânătorești, și întâmplări din drumuri bătute*, București, Editura Litera, 1971; *Zborul vieții*. *Nuvele*, București, Editura Eminescu, 1976 (pentru care a primit Premiul Editurii Eminescu pentru debut); *Drumuri pustiite*, București, Editura Cartea Românească, 1993; *Zăpada în flăcări*, București, Editura Cartea Românească, 1994.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Nu ați învățat franceza cu o guvernantă, cum învățaseră înaintașii.*

D.B.: Nu, cu guvernanta am învățat germana, de mic, dar tot o învățam și tot o uitam.

N.D.I.: *De ce?*

D.B.: Pentru că erau pauze. Germana am învățat-o cel mai bine în Germania – vorba aceea –, la bătrânețe aproape. În copilărie am învățat cu Alexandre Dumas limba franceză. Prin Alexandre Dumas bunica mi-a deschis și fereastra către istorie și încet, încet, așa că eu sunt un copil care am vrut să fiu istoric nu zic de când m-am născut, dar în orice caz de când eram conștient.

N.D.I.: *Pur și simplu, v-a atras?*

D.B.: Da, nu am ezitat. Nu am vrut să fiu pompier, arhitect, nimic.

N.D.I.: *Bunica v-a insuflat totuși lecturile istorice?*

D.B.: Da, ea mi-a insuflat toate aceste lecturi, dar cu foarte mult tact și multă artă, adică nu prin obligație, ci lăsându-mi o carte ca o sugestie, așa.

N.D.I.: *Unde vă vedeați cu bunica? La București, la Costinești?*

D.B.: O vedeam în București, chiar și după ce părinții s-au despărțit. Nu la Costinești. Ea nu prea călătorea, avea un fel de claustrofobie, nu-i plăcea să călătorească, am impresia. Singura ei călătorie anuală era la Sinaia.

N.D.I.: *Unde Emil Costinescu avea o vilă foarte frumoasă.*

D.B.: Da, avea o vilă și unde vara mergeam și eu timp de o lună, o lună și jumătate. Dar, când era în București, cel puțin de două ori pe săptămână eram la ea.

N.D.I.: *În casa din strada* Polonă[41]*, care e proiectată de bunicul Ion Berindei?*

D.B.: Nu, după moartea lui Emil Costinescu, casa s-a vândut, foarte târziu, dar erau mulți moștenitori și n-au avut nevoie de ea. Între timp, cel care a făcut politică dintre copiii lui Emil Costinescu a fost doctorul

[41] Vila Adinei (n. Tătăranu) și a lui Emil Costinescu de pe strada *Polonă* nr. 3-4 din București a fost construită – pe un teren în suprafață de 2102 mp – între anii 1911-1915, după planurile arhitectului Ion D. Berindei. În anul 1940, moștenitorii – Adina C. I. Brătianu, Nicolae Em. Costinescu și Emil Em. Costinescu – au vândut casa Băncii Întreprinderilor Aurifere și Miniere.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Ion Costinescu[42], dar care – fiind mai mare – se dezlipise și își făcuse casa lui.

N.D.I.: *În stil neoromânesc, proiectată tot de bunicul dumneavoastră, Ion D. Berindei, cumva se vedeau și legăturile de rudenie între arhitect și proprietar.*

D.B.: Da, e prima casă în stil neoromânesc făcută de Johnny Berindei. Casa bunicii mele era pe bulevardul *Lascăr Catargiu*, la capătul spre Piața Victoriei, pe partea dreaptă. Casa – am impresia – mai există. Acolo, din fericire, au mai scăpat nedemolate casele.

N.D.I.: *Au fost demolate în acea zonă casa Olănescu, făcută tot de bunicul dumneavoastră, casa Balș și altele.*

D.B.: Da, exact. Deci, vizitele acestea se petreceau în deceniul al IV-lea, în domnia lui Carol al II-lea, când aveam deja peste 10 ani, acestea sunt amintirile mele cu bunica. După aceea, ea s-a mutat în strada *Vasile Lascăr* nr. 70, în casa lui Brătescu-Voinești[43], în apartamentul de la etaj, în care a locuit mai întâi mama mea, după ce a divorțat și s-a căsătorit cu inginerul Alexandru Balș[44]. Au stat acolo și când și-au făcut casa lor, atunci au cedat apartamentul bunicii mele, care a stat acolo cu bunicul, cu chirie, și acolo au și murit.

N.D.I.: *La naționalizare, apartamentul nu a fost confiscat?*

---

[42] Ion Em. Costinescu (28 noiembrie 1872-21 noiembrie 1951), fiul lui Emil Costinescu și al Johannei Burghardt. A studiat medicina la București și la Paris, unde a obținut și doctoratul. A fost membru al Partidului Național Liberal, deputat (din 1914), viceprimar (1922-1926) și primar al Bucureștiului (16 iulie 1927-decembrie 1928). A fost ministru al Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale (26 februarie 1934-23 septembrie 1935; 29 august 1936-28 decembrie 1937; 10 februarie-30 martie 1938), ministru al Industriei și Comerțului (1 august 1935-29 august 1936). Industriaș și finanțist, Ion Costinescu a fost director la Banca Generală, la Societatea Asigurărilor Naționale. Din 1934 a fost președinte al Societății Naționale de Cruce Roșie din România. Condamnat în 1949 la închisoare, Ion Costinescu a murit în închisoarea Văcărești.

[43] Ioan Alexandru Brătescu-Voinești (1 ianuarie 1868-14 decembrie 1946) prozator român.

[44] Alexandru Balș (15 octombrie 1898-8 mai 1959), inginer de mine, fiul inginerului George Balș, membru al Academiei Române, și al Marietei Știrbey. A murit în închisoarea de la Gherla.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Nu, pentru că apartamentul a fost al lui Brătescu-Voinești, era închiriat, ei erau chiriași.

N.D.I.: *Deci, nu au avut de unde să-i dea afară comuniștii.*

D.B.: Nu. Și acolo a stat și Didi Brătianu[45], după 1950, când a fost ridicat Dinu Brătianu[46] și li s-a luat și casa. Dar, în vremea copilăriei și tinereții mele bunica locuia în casa de pe bulevardul *Lascăr Catargiu*.

N.D.I.: *Bunica a intuit că aveți o vocație de umanist și s-a canalizat numai spre dumneavoastră sau și pe ceilalți nepoți îi dirija spre anumite lecturi?*

D.B.: Nu, în generația mea nu prea mai erau nepoți. În generația părinților mei erau 10-12 veri între ei.

N.D.I.: *Dar de la Ioana-Maria, Vlad și Grigore Berindei nu au fost copii?*

D.B.: Vlad a avut un băiat, Șerban, Grigore n-a avut pe nimeni și Aga[47] s-a măritat cu un olandez, van Breugel-Douglas, și am doi nepoți. Unul care a fost și ministru de Externe al Peru-ului[48] și care a fost rănit în incidentul cu banda aceea japoneză și care fusese partizan al lui

[45] Alexandrina (Adina) Costinescu (18.II.1886-1975), fiica lui Emil Costinescu, căsătorită – la Sinaia, în 26.VIII.1907 – cu Dinu Brătianu, martori fiind Ion I. C. Brătianu și Ion. D. Berindei. Au avut împreună trei copii: Ioan (Oni), Constantin (Dinki) și Dan Brătianu.

[46] Constantin I. C. (Dinu) Brătianu (13.II.1866-1950), inginer și om politic, președinte al Partidului Național Liberal, mort în închisoarea de la Sighet. Căsătorit cu Adina Costinescu. Au locuit într-o frumoasă casă din *Calea Dorobanților* nr. 16, construită la începutul secolului XX, după proiectul arhitectului Petre Antonescu.

[47] Ioana-Maria (Aga) Berindei (4 octombrie 1896-?), fiica lui Grigore Berindei și a Ioanei Costinescu. S-a căsătorit prima dată, la Sinaia, în 12 iulie 1922, cu Constantin Gărdescu, de care a divorțat în 17 decembrie 1927. La 7 august 1928 Aga Berindei s-a recăsătorit, la București, cu baronul Gaspar van Breugel-Douglas (4 ianuarie 1896-10 august 1981), ambasador al Olandei la Moscova. Au avut împreună o fiică, Vera van Breugel-Douglas.

[48] Francisco Antonio Gregorio Tudela van Breugel-Douglas (n. 20 iulie 1955, Lima, Peru), avocat și diplomat de carieră. Fiul lui Felipe Tudela y Barreda și al Verei van Breugel-Douglas (fiica baronului Gaspar van Breugel-Douglas și a Ioanei-Maria Berindei, sora Dinei Balș, mătușa domnului Dan Berindei). Francisco Tudela a fost ministru de Externe (28 iulie 1995-25 decembrie 1996 și 8-17 iulie 1997) și vicepreședinte al statului Peru (28 iulie-22 noiembrie 2000). Căsătorit cu Lucila Gutiérrez Murguia, cu care are doi copii: Adriana și Felipe Tudela. A fost luat ostatic 126 de zile în timpul crizei ostaticilor din ambasada Japoniei la Lima, în 1996-1997.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fujimori[49]. El a plecat în exil – că așa e stilul sud-american – și acum s-a reîntors și e profesor la Universitatea din Lima[50].

N.D.I.: *Păstrați legătura, mai corespondați cu el?*

D.B.: Da, am păstrat mai ales legătura cu fratele lui, dar și el, Francisco Tudela, mi-a scris și acum, la începutul anului 2014.

N.D.I.: *Mama dumneavoastră, regretata Dina Balș, povestea într-un interviu scena luării ca ostatic a lui Francisco Tudela:* „Nepoata mea s-a căsătorit cu Tudela y Barreda, ambasadorul Peru la O.N.U. Are trei copii, care au venit de nenumărate ori să mă vadă. Unul dintre ei este ministrul Afacerilor Externe al Perului. La numai o lună după ce fusese la mine, a fost luat ostatic de teroriști. Se afla la Ambasada Japoniei, când a fost acel atentat. A stat șapte luni ostatic. Știți că au fost lupte, când i-au scos. El s-a ales cu un glonte în picior. L-am văzut la televizor. Era pe targă, culcat. L-am recunoscut după începutul de chelie, înainte de a-i vedea chipul. Instinctul meu l-a recunoscut. Sângele apă nu se face”[51].

D.B.: În orice caz, pot să spun că în momentul în care a fost ministru de Externe s-au restabilit relațiile diplomatice dintre România și Peru. A venit aici, cu nevasta lui.

N.D.I.: *Știe limba română?*

D.B.: Nu știe româna, dar are conștiința măcar parțial a apartenenței și a venit aici și de atunci există din nou relațiile diplomatice. Asta s-a întâmplat acum vreo 15 ani.

N.D.I.: *Ca să vedeți cum se face istoria*.

D.B.: Da. Asta este situația.

N.D.I.: *Revenind la bunica Ioana Berindei, a avut cumva de suferit după 1948-1949?*

D.B.: Bunica, la vârsta ei, din fericire pentru ea, n-a avut de suferit. A murit întâi bunicul meu, în 1952, și pe urmă a murit și ea, în 1959. Dar,

[49] Alberto Fujimori (n. 28 iulie 1938), președinte al Republicii Peru (28 iulie 1990-22 noiembrie 2000).

[50] Francisco Tudela a fost director al Institutului de Relații Internaționale al Universității Catolice din Lima.

[51] Doina Tudorovici, *Amurgul nobililor*, cuvânt înainte de acad. Răzvan Theodorescu, București, Editura PRO, 1998, p. 27.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

trebuie să spun, că ea era de o luciditate în momentele acelea extraordinară. Ea înțelesese ceea ce nu înțeleseseră oamenii politici, că se intrase într-o lume nouă.

N.D.I.: *Asta în anii '40, în timpul războiului?*

D.B.: Nu, în anii '50! Era genul care mă consola ca să am răbdare că vremurile sunt ascuțite, dar după aceea se îndulcesc, exact ce s-a întâmplat.

N.D.I.: *Deci, nu a avut nostalgia că vin americanii, că vom fi salvați?*

D.B.: Nu, era un om prea realist și prea cu picioarele pe pământ. Dar, din cauza asta, făceam comparația între ea și cumnatul ei, Dinu Brătianu. Sora ei, Didi, se căsătorise cu Dinu Brătianu, care era un om foarte drăguț, dar după mine a fost extraordinar de naiv.

N.D.I.: *Așa a fost și Iuliu Maniu!*

D.B.: Și neadaptați schimbării timpurilor.

N.D.I.: *În fond, și socrul dumneavoastră, Ioan Hudiță, îi aștepta pe americani și – povestește soția dumneavoastră – a rămas cu speranța și desena pe hartă tot felul de trasee pe unde vor veni americanii și vor salva țara de comunism. A fost, cumva, generală, nota asta optimistă.*

D.B.: Cam așa, din păcate!

N.D.I.: *Bunica v-a temperat, cumva, că asta e situația și trebuie să vă adaptați la vremurile respective.*

D.B.: Nu pot să spun că m-a temperat, dar astăzi îmi dau seama ce viziune extraordinară avea la vârsta ei, a unor realități pe care aproape nimeni nu le vedea.

N.D.I.: *Asta îi venea din lecturi, din cultura sa, din formația sa.*

D.B.: Cred că din inteligență, era foarte inteligentă, moștenise asta de la tatăl ei. Dintre toți copiii lui Emil Costinescu, cred că ea și cu Ion Costinescu au fost cei mai dotați și cred că ea a fost mai dotată decât fratele ei mai mare. Ei, de altfel, erau copiii cei mari.

N.D.I.: *Și dumneavoastră ați fost nepotul favorit, în care bunica a investit, v-a inoculat grija aceasta pentru carte.*

D.B.: Da, am această senzație din ce în ce mai mult, și trebuie să spun că îi port o recunoștință deosebită că a fost, oarecum, un fel de artizan al meu.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *În fond, bunica Ioana Costinescu-Berindei a apucat să vă vadă istoric, angajat la Institut, dat afară de la Institut, reangajat la Institut.*

D.B.: Da, cam așa.

N.D.I.: *Deci, a avut satisfacția că urmați o cale umanistă?*

D.B.: Da. Și, de pildă, era bunică funcțională, cum astăzi nu prea mai există. În sensul că în fiecare duminică se strângeau toți copiii, cu nurorile și eventual cu niște prieteni la ea. Și de Crăciun sau de Anul Nou eu aveam sarcina să fac o lectură a unei compoziții.

N.D.I.: *În fața acestui auditoriu.*

D.B.: Da, în fața auditoriului familial. Și în privința asta mă încuraja, era un fel de antrenament, dacă vrei.

N.D.I.: *Da, bunica știa totuși în cine a investit și avea încredere.*

D.B.: Era copilăros așa, dar ea cred că a știut foarte bine să mă manipuleze.

N.D.I.: *Și a fost, cumva, mulțumită. Când ați devenit istoric ce a spus? Asta e vocația, asta trebuia să urmezi?*

D.B.: Categoric a fost mulțumită, pentru că dintre urmașii ei am fost primul care am venit în sectorul ei de preocupări.

N.D.I.: *Nepotul celălalt, Șerban – băiatul lui Vlad Berindei –, nu a avut astfel de preocupări?*

D.B.: Nu.

N.D.I.: *Să revenim, acum, la bunicul patern, la arhitectul Ion D. Berindei. Puteți încerca o mică biografie a lui, chiar dacă aveați doar 5 ani, când a murit, nu cred că vi-l amintiți decât ca figură.*

D.B.: Mi-l amintesc, mi-l amintesc. Era și o figură de amintit, ca să zic așa.

N.D.I.: *Cum era?*

D.B.: Cu cioc, semăna cu mine. Dar, nu atât înfățișarea, că asta o avem din poze. Îmi amintesc vivacitatea lui, era „argint viu", era tot timpul în acțiune și așa îi determina și pe cei din jur. Asta era senzația mea de copil, pe vremea aceea, dar cred că nu mă înșel. Era puțin, pe undeva, fantast, îi plăcea să construiască castele în Spania, e drept lucrul acesta.

N.D.I.: *A și construit foarte mult, practic.*

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: A și construit, într-adevăr, lucruri concrete, dar însăși ce s-a întâmplat la sfârșit e definitoriu pentru firea lui. Dacă și-ar fi luat niște măsuri de prevedere mai ferme nu s-ar fi întâmplat dezastrul care a avut loc pentru că a dispărut subit. Orice om trebuie să se gândească la posibilitatea dispariției subite.

N.D.I.: *Dar avea, probabil, vocația umanistă și firea de artist a tatălui său, Dumitru Berindei?*

D.B.: Evident că avea lucrul acesta, cred că chiar mai accentuat decât tatăl lui, deși Dumitru Berindei desena foarte frumos. El, Johnny Berindei, cu atât mai mult. Și cred că avea și o foarte mare putere de muncă. Țin minte că el avea atelierul pe *Calea Victoriei*, la început, sus, lângă Piața Victoriei, care nu mai există, s-a demolat. Există chiar și o poză aici, el cu Jean, fiul lui, și cu secundanții, avea 2 sau 3 secundanți. Avea un fel de activitate foarte dirijată și complexă, nu lucra de unul singur și în același timp era în stare să comande plutonul acesta de specialiști.

N.D.I.: *Totuși, cred că tușa finală tot Ion Berindei o dădea, și în detalii și în toată arhitectura aceasta de inspirație franceză care a fost sufletul lui.*

D.B.: Probabil, sigur. El a făcut studiile la Paris, a revenit în țară, unde a avut o carieră destul de bună. A fost printre primii profesori ai Școlii de Arhitectură, care atunci s-a înființat, în vremea lui, a fost delegat la multe congrese internaționale. Era o persoană activă. Impresia mea de copil este că – dintre toți bunicii și unchii – el era cel mai argint viu, tot timpul îl simțeam în acțiune.

N.D.I.: *Vi-l amintiți și la Dobrotești, la moșie.*

D.B.: Mi-l amintesc și la „cuibușorul din Luncă", cum se chema casa cea nouă.

N.D.I.: *Era casa nouă, construită după ce a ars conacul vechi.*

D.B.: Da, exact. Și tot aici făcuse și mormântul celei de-a doua neveste[52] și al fetei, pentru că a avut și o fată care a murit copil fiind.

N.D.I.: *Ana-Maria Berindei, care a murit în 1915.*

[52] Ecaterina Laptev (m. 27.II.1915), a doua soție a arhitectului Ion D. Berindei, cu care a avut doi copii: Dumitru (17.II.1902-10.V.1985) și Ana-Maria (m. 19.IV.1915).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Da, Ana-Maria. Și care mormânt a trebuit desființat la un moment dat, în perioada roșie. Au primit o somație și – cu ocazia asta – s-au dus și tata și frații lui. Pentru prima dată puteau să se reîntoarcă acolo, pentru că aveau interdicția de a reveni. Cred că s-a întâmplat la sfârșitul anilor '50. La începutul anilor '60 a fost deplasarea aceasta, s-au dus cu o camionetă, le-au readus și așezat la Bellu, lângă el.

N.D.I.: *Lunca e diferită de Dobrotești, de conacul din sat?*

D.B.: Nu, e între. Moșia era între Beuca și Dobrotești și casa era între, adică era în mijlocul pădurii.

N.D.I.: *Acesta e conacul care a ars în 1907 sau e cel vechi făcut de Dumitru Berindei?*

D.B.: Nu, acela era din Dobrotești. Am impresia că în construcția lui a fost implicat și Dumitru Berindei, dar și bunicul Ion Berindei a contribuit mai mult.

N.D.I.: *Acolo era totuși o curte mai mare, cu atenanse, cu grajduri, cu acareturi.*

D.B.: Da. Era o curte mai mare, dar s-a lichidat, cum se întâmplă asta, ca sub atacul termitelor, după 1907. Eu țin minte în copilărie ruinele, din care sătenii mai veneau și luat trei cărămizi, cum se face și azi. A dispărut cu totul când încă nu sosise 1949.

N.D.I.: *Atunci, amintirile dumneavoastră din copilărie sunt la conacul acesta nou din Luncă. Acolo a fost și tatăl dumneavoastră proprietar?*

D.B.: Când a murit bunicul meu, copiii au împărțit moșia în trei. La mijloc a rămas fratele mai mic, Dumitru[53], cu „cuibușorul" din Luncă. Iar tata a adaptat, ca să spun așa, dependințele conacului, care erau puțin situate mai la Nord, dar care era un hangar foarte mare făcut din beton armat. A fost o noutate pentru epoca aceea, era făcut la începutul veacului al XX-lea. Acea clădire tata a transformat-o și a făcut o casă de locuit, o parte a rămas ca grajd. Pentru că se mai întâmplase ceva, numărul animalelor a scăzut după împărțirea în trei, în 1928.

N.D.I.: *Cu casa mare cine a rămas? Cumva Ion?*

[53] Dumitru I. Berindei (17.II.1902-10.V.1985), fiul lui Ion D. Berindei și al Ecaterinei Laptev, căsătorit cu Sarmiza Cocorăscu (1908-10.V.1985).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Nu, Jean și-a făcut el casa, în partea lui de moșie, mai înspre Beuca.

N.D.I.: *Mai există casa?*

D.B.: Nu, pentru că a fost făcută chiar cu foarte multă paiantă și n-a rezistat. După valul care a fost în cei 50 de ani mai existau: casa tatei, din beton armat, și care era – până acuma 10-12 ani – întreagă. Am avut o doctorandă care mi-a făcut și pozele ei, nu știu unde am pus imaginile, dar era, în orice caz, întreagă. După aceea, un fost prefect a vrut să și-o însușească și nereușind – pentru că, între timp, cerusem eu restituirea – atunci a demontat-o, pur și simplu. Când am ajuns acum câțiva ani la Dobrotești, după peste 50 ani, nu recunoșteam nimic, nici casă, nici curte, pomi. Chiar casa, era un schelet, o „curățase", după 1990, ca peste tot.

N.D.I.: *Casa bunicului, aceea mai există?*

D.B.: Nu, nici ea.

N.D.I.: *Dar în 1949 existau toate trei casele.*

D.B.: Evident, nu numai că existau dar erau perfect funcționale. Nici nu știu de ce nu s-au păstrat. E drept că percepția casei tatei era de casă foarte solidă, construită cu beton armat, dar și celelalte case, chiar dacă nu aveau beton armat, erau foarte bine făcute.

N.D.I.: *Pe bunic vi-l amintiți în casa din Luncă. Care era viața acolo, din copilăria și tinerețea dumneavoastră, viața la o moșie de țară.*

D.B.: Da, chiar numai acolo pot să spun că mi-l amintesc. Viața era foarte frumoasă pentru că locul era foarte frumos, totul se petrecea într-o pădure.

N.D.I.: *Casa și moșia erau în mijlocul unei păduri.*

D.B.: Terenul agricol era dincolo de pădure, dar partea de locuire și partea de administrare era practic în mijlocul pădurii, cu spații de pășune, dar totuși pădurea era prezentă peste tot. Am cel puțin imaginea asta foarte frumoasă a pădurii. Chiar acum doi ani am fost și am rămas chiar în admirația ei pentru că, de obicei, pădurile s-au cam prăpădit dar acolo e o zonă care a fost ocrotită de soartă.

N.D.I.: *Ce fel de pădure era, de stejar, de mesteceni, de frasini?*

D.B.: Da, o pădure de stejar, de frasini, în orice caz o pădure în care vezi încă arbori vechi, cu stagiu. Așa că era o viață, dacă vrei, agreabilă, pentru că se petrecea între cele trei conace, care erau la distanță de

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

500 de metri – un kilometru între ele, între cuibușorul din Luncă și casa făcută de tata.

N.D.I.: *Mai aveați doi veri de la Jean: Ioana și Mircea.*

D.B.: Exact, da. Jeaneta[54], cum îi spuneam, și Mircea[55]. Am amintiri foarte frumoase din copilărie și mai ales dominate de pădure. Existau „cinci frasini", era un arbore rezultat din sudura a cinci tulpini care s-au unit și au format la mijlocul lui un fel de mic lac, care i-a ajutat să reziste pentru că se strângea apa acolo și aveau apă tot timpul. În orice caz, Dumitru Berindei vâna lupi băgat iarna în acel lac care înghețа și acolo era și la adăpost și, în același timp, putea să stea și la pândă și lupii nu-și închipuiau că și-a găsit „locuința" acolo.

N.D.I.: *Bunicul și tata erau vânători?*

D.B.: Toți erau vânători, toți.

N.D.I.: C*e vânau prin aceste păduri: lupi, vulpi, iepuri?*

D.B.: Țin minte, iepuri și vulpi, în orice caz. Lupi, pe vremea aceea, probabil că existau dar pe vremea mea nu prea mai erau.

N.D.I.: *Ați participat în tinerețe la vreo vânătoare?*

D.B.: Ah, da. Și am și vânat, în tinerețe și pe urmă am renunțat, însă, pentru că odată am tras foarte bine într-o rață care era pe un lac și am nimerit-o în gât, săraca. M-a impresionat treaba asta și, din momentul acela, am refuzat să mai merg la vânătoare, am terminat. Dar și tata și mama mergeau la vânătoare. Mai ales, pe vremea aceea erau prepelițe, în cantități uriașe. De pildă, se duceau la Văleni, la Lakeman, sau la Peretu, unde erau frații Papia, unde erau sute de prepelițe. Astăzi s-a terminat cu prepelițele, nu mai există sau în orice caz nu în numărul ăsta.

N.D.I.: *Și mama dumneavoastră vâna efectiv sau mergea doar ca însoțitoare a tatălui?*

---

[54] Ioana (n. 1923), fiica arhitectului Ion (Jean) Berindei și a Mariei-Louise Mouiller. S-a căsătorit cu dr. Matei N. Condiescu (1911-22.III.1985).

[55] Mircea Berindei (16.IV.1927-31.XI.1988), fiul arhitectului Ion (Jean) Berindei și a Mariei-Louise Mouiller. S-a căsătorit în 30.XI.1949 cu Anca Cantacuzino-Pașcanu (n. 6.IV.1927), cu care are doi copii: Andra (n. 27.VI.1953; căsătorită în 10.VII.1982 cu Bernard Mauguin) și Ion-Tudor (n. 11.IV.1956; căsătorit în 6.XII.1980 cu Cristina Carp).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Nu, era o foarte bună vânătorească, chiar am senzația că era mai bună decât tata[56].

N.D.I.: *Echitație făceați la moșie, aveați o herghelie de cai acolo?*

D.B.: Da, dar nu mai era ce fusese odată. Rămăsese un break, de pildă, care mergea cu patru sau cu șase cai, dar nu mai aveam caii necesari pentru așa ceva. În bună măsură, în perioada interbelică erau amintirile a ceea ce fusese odată, dar totuși era un trup de pământ destul de întins.

N.D.I.: *Și așa a rămas până la reforma agrară din 1945.*

D.B.: În 1945 cei trei frați au rămas fiecare cu câte 50 de hectare și cu pădurea, pădurile nu s-au luat în 1945, și în 1949 s-a dus tot.

N.D.I.: *Pădurea era mare?*

D.B.: Da, erau sute de hectare, una lângă alta.

N.D.I.: *După 1990 dumneavoastră ați recuperat ceva de acolo?*

D.B.: Am recuperat pădurea și am dat Academiei o primă donație și acuma sunt în curs cu a doua donație, cu care se întregește și sunt aproape 100 de hectare, jumătate pădure, jumătate arabil.

N.D.I.: *Și vor fi donate Academiei.*

D.B.: Nu, le-am și donat. Eu nu le mai am, nici titlurile nu le-am luat eu, le-a luat Academia direct.

N.D.I.: *Acum să revenim la bunicii din partea mamei. Costineștii a fost o moșie de la străbunicul Emil Costinescu. Povestiți-ne vă rog cum a fost?*

D.B.: Emil Costinescu, care era foarte priceput, a sesizat împreună cu Mihail Kogălniceanu importanța litoralului, într-o perioadă în care nimeni nu voia să audă de Dobrogea, în vremea aceea. Au achiziționat pământ acolo. Pământul achiziționat de străbunicul meu Emil Costinescu a fost mai ales pe locul acesta al Costineștiului de azi, care era Mangea Punar, pe atunci, Tuzla intra tot la el și mergea până înspre Agigea. După aceea, moșia s-a împărțit: au avut acolo teren și bunica mea, dar și sora ei Florica, și de asemenea doctorul Ion

[56] Poveștile vânătorești ale Dinei Balș sunt reunite în volumul *Pânda. Povești adevărate, deși vânătorești, și întâmplări din drumuri bătute*, București, Editura Litera, 1971.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Costinescu a avut și el la Agigea. Emil Costinescu a determinat la Costinești o colonizare cu germani.

N.D.I.: *Cu șvabi, nu?*

D.B.: Șvabi, dar care se pare că au fost aduși din Rusia, nu erau șvabi germani. Ei se stabiliseră probabil în Rusia și din Rusia au fost aduși la Costinești.

N.D.I.: *De ce i-a adus aici Emil Costinescu, ca să-i folosească în administrarea moșiei, le-a dat loturi de teren?*

D.B.: Da, ca să lucreze. Culmea este că ei au devenit proprietarii locurilor unde aveau casele abia în anii 1936-1937, în vremea bunicii mele, ea le-a vândut. Am un plan cu împărțirea făcută și din momentul acela s-au format aceste loturi de case. Dar nu pământ. Am impresia că pământul îl arendau, ei erau acolo dinaintea Primului Război Mondial.

N.D.I.: *Cumva moșia cumpărată acolo de Emil Costinescu avea câteva sute de hectare? Era teren foarte mult când au cumpărat el și Kogălniceanu.*

D.B.: Da. Era foarte mult. Terenul era foarte mare, erau mii de hectare, străbunicul luase acolo două-trei mii de hectare, cel puțin.

N.D.I.: *Au construit vreo casă acolo bunicul și bunica?*

D.B.: Nu. Bunica Ioana Costinescu, repet, cred că nici nu a fost acolo vreodată. Ea avea fobia călătoriilor. Se deplasa doar la Sinaia, nu țin minte să fi mers în altă parte.

N.D.I.: *Nici în străinătate nu mergea, la băi?*

D.B.: Nu, își făcuse doar studiile în străinătate și cu asta punct.

N.D.I.: *Contactul ei cu Occidentul s-a terminat odată cu studiile.*

D.B.: Am impresia că așa s-a terminat. Cred că era o treabă psihică la ea, nu-mi dau seama exact, dar cam așa mi se pare. De Costinești se ocupa – mai ales în copilăria mea – fiul ei, Grigore Berindei, cel cu Banca. El se ocupa de administrare.

N.D.I.: *Și Vlad Berindei își făcuse o casă acolo, la mare. Grigore avea casa mai frumoasă.*

D.B.: Vlad, la un moment dat, își luase și el pământ la Casimcea, pe urmă l-a vândut. Vlad era o fire întreprinzătoare, dar fără stăruință. În schimb, Grigore s-a ocupat de moșie până la sfârșit.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Povestește mama dumneavoastră că fratele domniei sale, Grigore, și-a făcut o casă foarte frumoasă acolo.*

D.B.: El și-a făcut o casă și ea și-a făcut alături. Casă pe care i-am dat-o eu lui Mihnea[57], chiar mama prevăzuse lucrul acesta, să fie a lui, ca prim nepot al ei. Am recuperat-o eu, mama a murit în 1998 și nu a mai apucat, pentru că a durat, recuperarea asta era infinită.

N.D.I.: *Mama a făcut casa împreună cu Alexandru Balș, al doilea soț?*

D.B.: Da, dar asta a făcut-o târziu. În copilăria mea, era o casă a administrației dar unde se și putea locui. Și casa lui Grigore Berindei, fratele mamei, a fost construită tot în timpul lui Carol al II-lea, exact ca și a mamei.

N.D.I.: *Dar Grigore Berindei, bunicul, generalul, avea o casă la Costinești? Dacă nu mergea bunica, el mergea la mare?*

D.B.: Da, Grigore, bunicul, a fost și primar la Costinești, a avut un rol. El, generalul, era plimbăreț, nu era ca bunica mea, era tot timpul dintr-un loc în altul.

N.D.I.: *Să încercăm o schiță biografică și a generalului Grigore Berindei, bunicul dumneavoastră din partea mamei. Născut la 1 februarie 1867, Grigore Berindei a absolvit Școala Fiilor de Militari din Iași (în 1887), Școala de Ofițeri din București (1889) și Școala Superioară de Război din București (1897). A fost ofițer de stat major în armata română, după ce s-a instruit în armata austro-ungară și armata italiană. În 1916 a fost comandant al Regimentului 21 și aghiotant onorific al principelui Carol. A făcut parte din comitetul de direcție al „Revistei Infanteriei" (în perioada ianuarie 1898-decembrie 1903), ținând numeroase conferințe și colaborând cu presa militară. A fost și director al unor bănci din București și al Băncii de Agricultură din Turnu Măgurele. A fost decorat cu Ordinul Coroana României, în grad de comandor. A fost foarte legat de localitatea Beuca, din județul Teleorman, unde a avut o moșie pe care a vândut-o la un moment dat.*

[57] Mihnea Berindei (n. 23.III.1948), fiul lui Dan Berindei și al Ioanei Hudiță. Istoric, cercetător și publicist la Paris. Căsătorit în 1985 cu Catherine Barthel, cu care are un fiu, Vlad.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Cu toate acestea, și-a păstrat multă vreme o fermă în preajma gării din Beuca, unde îi plăcea să se retragă deseori. În București Grigore Berindei și-a construit în 1911 o frumoasă casă în stil neoromânesc, după proiectul arhitectului Cristofi Cerchez, situată pe strada Schitu Darvari *nr. 12*[58]*. A murit în 1952, la București*[59]*. Așadar, l-ați cunoscut foarte bine pe bunicul dumneavoastră matern?*

Acad. Dan Berindei: Da, foarte bine l-am cunoscut și era un bunic-bunic, ca să spun așa. Se preocupa de mine, venea și mă lua la plimbare, mă ducea la cofetărie și – pentru că el avea diabet – îl camuflam, spunea că îmi dă mie prăjiturile dar le mânca el.

N.D.I.: *Mergeați numai dumneavoastră cu bunicul, ca băieții, fără bunica.*

D.B.: Da, da. El a fost aghiotant regal al regelui Ferdinand și a fost, între altele, creator al Cercetășiei. Eu, de altfel, am fost ales recent președinte de onoare al Societății Române de Cercetășie, în amintirea lui.

N.D.I.: *În 2013 s-au împlinit 100 de ani de când s-a înființat Cercetășia în România. Trebuie să precizăm că generalul Grigore Berindei a inițiat, în 1913, constituirea Asociației „Cercetașii României" și a publicat, în 1939, o conferință intitulată „Din începuturile cercetășiei în România"*[60]*.*

D.B.: Da, din 1913 a început. Și culmea e că, inițial, în Cercetășia aceasta erau numai membri ai familiilor Berindei și Dimăncescu. În sensul că erau cei doi fii ai lui Grigore, Vlad și Grigore, dar erau și fiii lui Iancu[61], fratele lui, care era căsătorit cu o soră a Ioanei, cu Florica Costinescu.

---

[58] Vezi Oana Marinache, *Vila Grigore Berindei, locotenentul de numele căruia se leagă înființarea Asociației „Cercetașii României"*, pe site-ul web: www.adevărul.ro.

[59] Datele biografice despre generalul Grigore Berindei le-am extras din următoarele lucrări: Theodor Cornel, *Figuri contimporane din România*, p. 262-263; Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, ediție anastatică, București, Editurile Saeculum I.O. și Vestala, 1999, p. 97; Stan V. Cristea, *Județul Teleorman. Dicționar biobibliografic*, p. 109.

[60] Publicată la Editura „Acțiunea Românească" din București (15 p., cu portrete).

[61] Ion (Iancu) Berindei (16 februarie 1868-19 decembrie 1925), inginer agronom, fiul generalului Anton Berindei și al Mariei Brăiloiu. A fost diplomat al Școlii Speciale de

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Adică Emil, Ion și Matei, ei erau.*

D.B.: Da, exact așa. Și erau și ei membri ai Cercetășiei. Deci, era o unitate cercetășească berindească în familie.

N.D.I.: *În tinerețe ați fost cercetaș, în vremea lui Carol al II-lea?*

D.B.: Nu, n-am apucat. Bunicul meu era foarte supărat pe treaba aceasta și în vremea lui Carol al II-lea s-a făcut Străjeria.

N.D.I.: *Și străjer ați fost?*

D.B.: Străjer am fost, păi sigur. Era obligatoriu, toată lumea era străjer.

N.D.I.: *Cu uniformă, cum vă amintiți?*

D.B.: Era o cravată, țin minte, o cămașă albă și o bască.

N.D.I.: *După 1949, bunicul Grigore Berindei, generalul, a avut de suferit pentru că a fost aghiotant al regelui Ferdinand?*

D.B.: Nu, nu. Era poate și bătrân. A murit în 1952, a murit la timp, probabil.

N.D.I.: *Da, dar a apucat să vadă toate exproprierile.*

D.B.: Era foarte în vârstă în acel moment. A avut și el moșie în Teleorman, de la tatăl lui, Anton Berindei.

N.D.I.: *În ce localitate era moșia?*

D.B.: Trupul de moșie a fost împărțit între Dumitru și Anton. Era mai ales la Beuca, în partea aceea, unde și acolo era un conac, care nu cred că mai există, era în extremitatea satului, spre gară.

N.D.I.: *Cu mama la Costinești mergeați în copilărie? Vă amintiți în prima secvență de zece ani? Cum ați păstrat legătura cu mama? Sau ați rămas mai mult cu bunicii și cu tatăl?*

D.B.: Evident că am păstrat legătura. O dată pe săptămână mergeam la ea, vara mă lua mai mult. Dar, de Costinești, țin minte când erau încă mama și tata împreună și mergeam acolo. Pe vremea aceea era aproape sălbăticie, era un sat.

N.D.I.: *Dar aveați casă, plajă și mare direct în proprietatea dumneavoastră.*

Agricultură din Grignon (Franța), subdirector al Societății de Asigurare „Națională" din București și președinte al Consiliului de Administrație la Banca „Dacia Traiana". În 1901 și 1907 a fost deputat liberal de Teleorman. Căsătorit în 1894 cu Florica Emil Costinescu (1875-1969), cu care a avut cinci copii: Emil (1898-1963), Ion (1899-1974), Matei (1904-1987), Marica (1906-1944) și Ana (1906-1987).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Era foarte plăcut așa, dar nu era nici un fel de comoditate.

N.D.I.: *Pe Alexandru Balș, al doilea soț al mamei, cum vi-l amintiți, pentru că l-ați cunoscut foarte bine.*

D.B.: Un om deosebit, trebuie să spun, și îi sunt și lui recunoscător. Era un tip foarte sobru, inginer de Mine, era fiul lui Gheorghe Balș[62], arhitectul, cu mamă Știrbey[63], soră cu Barbu Știrbey[64]. Era scurt la vorbă, mă mai certa, dar de obicei avea dreptate, nu-l țin minte...

N.D.I.: *Sever nedrept.*

D.B.: Exact, sever nedrept, ci sever drept. Și am avut o relație foarte bună cu el. El, săracul, la un moment dat, a avut un ulcer, o operație, câteva luni de zile a trebuit să stea întins. Mergeam atunci să-l vizitez și jucam nu știu ce joc, ca să-i mai treacă vremea. Am avut o relație foarte bună cu el, mai ales că cu el puteam sta de vorbă, spre deosebire de tata unde era o complicație, tot timpul numai cu scrisul. Așa că am o amintire foarte bună.

N.D.I.: *El a fost primul arestat din familie.*

D.B.: Primul arestat și cel care nu s-a mai întors, care a pierit și se pare că a pierit în condiții foarte grele. Relatează asta Ioanid.

N.D.I.: *Ion Ioanid, în cartea sa de memorii* Închisoarea noastră cea de toate zilele*, descrie secvența aceasta tragică. Și mama dumneavoastră, Dina Balș, descrie această dramă în volumul său memorialistic* Drumuri pustiite*, apărut la Editura Cartea Românească în anul 1993. Să*

[62] Gheorghe Balș (24 aprilie 1868-22 septembrie 1934), fiul lui Alexandru Balș și al Ruxandrei Sturdza-Miclăușeni. Inginer, cu studii în Elveția și la Politehnica din Zürich. Arhitect pasionat, Gheorghe Balș a fost unul dintre cei mai de seamă istorici ai artei vechi românești, membru al Comisiunii Monumentelor Istorice și al Academiei Române (1923). A scris lucrări excepționale dedicate artei vechi românești, bisericilor lui Ștefan cel Mare și bisericilor și mănăstirilor moldovenești din secolele XVI-XVIII. Căsătorit în 25 februarie 1897 cu Marieta Știrbey, cu care a avut patru copii: Zoe, Alexandru, Ion și Matei.

[63] Marieta Știrbey (1875-1963), fiica lui Alexandru Știrbey și a Mariei Ghica-Comănești.

[64] Barbu Al. Știrbey (17 noiembrie 1872-24 martie 1946), fiul Alexandru Știrbey și a Mariei Ghica-Comănești, nepot al domnitorului Barbu Știrbey. Administrator general al Domeniilor Coroanei (1913-1927), om politic, prim-ministru al României (4-20 iunie 1927), membru al Academiei Române. Căsătorit cu Nadejda Bibescu.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

revenim acum, puțin, la frații tatălui dumneavoastră. Ion a fost arhitect, nu?

D.B.: Da, Jean. Și a fost un arhitect foarte bun, cred că a avut mai multe lucrări, la un moment dat, decât tatăl lui, dar lucrări din acestea speculative, să spun, case individuale, vile. Banca Ardeleană e făcută de el, care e pe lângă Biserica Rusă. Azi e cumpărată de Fundația România de Mâine. El era născut la Paris, ca și tatăl meu[65] și ca și nevastă-mea. Toți trei frații au făcut studiile la Paris. Jean a fost arhitect, tata a făcut Dreptul și Dumitru a urmat ingineria.

N.D.I.: *Tatăl dumneavoastră, deși era student la Drept la Paris, s-a întors în țară în timpul Primului Război Mondial.*

D.B.: Era student și, când a intrat România în război, a cerut să vină voluntar pe front. A făcut o călătorie extraordinară pentru vremea aceea, prin Anglia, pe la Arhanghelsk, prin Rusia. După război a revenit la Paris și și-a încheiat doctoratul cu o teză despre ocupația germană și efectele ei economice din timpul Primului Război Mondial, o lucrare foarte actuală probabil[66].

N.D.I.: *Și a revenit în țară, tatăl – spuneați – că era foarte atașat de România.*

D.B.: Toți tinerii erau atașați pe vremea aceea, cine rămânea? Alexandru a revenit în țară. Unchiul meu, Jean, s-a căsătorit cu o franțuzoaică, Marie-Luise Mouiller, Jeanetta și cu Mircea sunt copiii lui și ai franțuzoaicei. De asemenea, a revenit în țară și Dumitru, care a continuat să se ocupe de moșie, până la sfârșit. A avut însă noroc că în 1949 era la București, în momentul final al exproprierii, și a scăpat, a rămas în București, nu a avut domiciliul forțat.

N.D.I.: *Dintre cei trei frați, Jean, Alexandru și Dumitru, care a făcut închisoare după 1949?*

---

[65] Alexandru I. Berindei (Paris, 15 ianuarie 1899-București, 10 mai 1975), avocat, doctor în Drept la Paris, consultant juridic la Societatea „Danubiana" și la Banca de Credit.

[66] Titlul lucrării de doctorat a lui Alexandru I. Berindei, susținută la Paris în 1921, este: *La situation économique et financiére de la Roumanie sous l'occupation allemande*, Paris, Librairie Edouard Duchemin, 1921, 216 p.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Tata. Nu a făcut închisoare, dar a avut domiciliu forțat la Sibiu și, pe urmă, a făcut și lagăr vreo șase luni. Pentru că el cam trăncănea și – fiind și surd – era și mai sonor și rezultatul a fost șase luni de canal.

N.D.I.: *Pe tatăl dumneavoastră momentul 1949 l-a prins la moșie, la Dobrotești.*

D.B.: Da, ăsta a fost ghinionul lui.

N.D.I.: *Deci el era foarte atașat de această moșie. Înțeleg că avea acolo și o vie.*

D.B.: Avea și o vie care nu mai există astăzi, nici locul nu mai există.

N.D.I.: *Și din care i-ați cerut să vă dea și dumneavoastră trei hectare. Cum a fost?*

D.B.: Da, da. Două lucruri i le-am cerut. I-am cerut să mă lase să iau din cărți, erau acolo cărțile scăpate după mutarea de la București. Răspunsul lui a fost să le iau pe toate când se prăpădește el, dar momentan să le las acolo. Ei, a venit 1949 și nici nu am mai găsit vreuna. Le-au ars pe toate și erau lucruri foarte importante. Atunci am furat, fără să-i spun lui, ce am putut să bag în geamantan: *Hronicul vechimii moldo-vlahilor* a lui Cantemir, în ediția regulamentară, Dionisie Fotino, *Istoria vechii Dacii*, am ales vreo șapte-opt cărți, pe care am putut să le bag în geamantan și alea au scăpat până azi.

N.D.I.: *Și le-ați păstrat până astăzi. Acolo era biblioteca lui Dumitru și Ion Berindei.*

D.B.: Era și a lui Dumitru și a lui Ion, biblioteca de țară, să zic așa. Pentru că biblioteca principală a lui Ion era legată de atelierul lui din București.

N.D.I.: *Cam câte volume erau în biblioteca de la țară, cum vă amintiți.*

D.B.: Nu erau prea multe, mai ales că se împărțise între ei trei, mai ales după moartea bunicului meu, dar era – în orice caz – un perete plin de cărți.

N.D.I.: *A doua problemă cu tatăl dumneavoastră a fost legată de pământ, nu?*

D.B.: Eu aveam ideea, mă însurasem de puțin timp atunci, intrasem în 1946 la Institutul de Studii Balcanice și cred că în perioada interimară, înainte să intru, i-am cerut tatălui meu să-mi dea niște

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

hectare de vie ca să le administrez eu și ziceam că o să devin multimilionar. Tata a avut același răspuns, că o să le iau la sfârșit și sfârșitul nu a mai fost niciodată.

N.D.I.: *Le-au luat alții.*

D.B.: Da, și azi nici nu mai există, s-a desființat via. Nu știu de ce, pentru că era un vin foarte bun care se făcea acolo.

N.D.I.: *Aveați și beciuri, era o cramă, o exploatare acolo, la moșie.*

D.B.: Da, era un beci chiar foarte mare, care fusese al bunicului, deoarece casa făcută de tata era pe locul central al moșiei integrale, înainte de împărțirea în trei și, deci, au rămas acolo lucrurile cele mai mari, butoaiele, pe care le țin minte și azi.

N.D.I.: *Producția aceasta era pentru consumul familiei sau și vindeau, cum făceau alți boieri.*

D.B.: Vindeau, dar nu industrial.

N.D.I.: *Nu erau cumva 100 de hectare de vie?*

D.B.: Fuseseră, dar – iarăși – via se împărțise în trei și fiecare avea câte o bucățică.

N.D.I.: *Acum să revenim la studiile dumneavoastră. Cum ați început școala?*

D.B.: Primele trei clase le-am făcut acasă, cu un profesor Ștefănescu, care era profesorul lumii bune, să zic, mulți l-au avut, și care mă pregătea și mă prezentam la examen la Școala *Mavrogheni*, unde a stat Giurescu. Acolo dădeam examenele.

N.D.I.: *Acestea au fost clasele I, a II-a și a III-a.*

D.B.: Da, între timp părinții mei au divorțat, în 1933, și pe de altă parte au spus că trebuie să mă antreneze pentru liceu, să am o viață de colectiv și – în consecință – m-au mutat la Școala *Clemența*. Între timp m-am și mutat cu tata pe strada *Xenopol* și Școala *Clemența* era foarte aproape. Aici am urmat clasa a IV-a din școala primară.

N.D.I.: *Liceul începea atunci în clasa a V-a, nu? Cum era socotit față de azi?*

D.B.: Da, după clasa a IV-a urmau opt clase de liceu. Am urmat Liceul *Spiru Haret*.

N.D.I.: *Unde ați fost integrat în colectiv, cum doreau părinții dumneavoastră.*

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Da, timp de șapte ani. La sfârșit, clasa a VIII-a am dat-o la sfârșitul clasei a VII-a, am dat o sesiune în iunie și o sesiune în toamnă. Asta era în anii 1940-1941.

N.D.I.: *Ce profesori vă amintiți de la Liceul* Spiru Haret*? Pe ce punea accent atunci programa?*

D.B.: Îl țin minte, în primul rând, pe Constantin Moisil[67], care era foarte bun, dar foarte detașat, în fond cred că îl plictisea. El preda istorie. Mi-l amintesc pe Anton Dumitriu[68], logicianul, care mi-a dat zece la matematică, dar în general nu străluceam la matematică. El m-a apreciat.

N.D.I.: *Moisil nu a intuit în dumneavoastră un interes pentru istorie, nu ați stabilit o legătură?*

D.B.: Moisil era rece, în general, chiar statutul de profesor de liceu nu îi convenea, îl plictisea, nu-l pasiona să predea la liceu. Dar, se adapta.

N.D.I.: *Anton Dumitriu era pasionat să predea sau făcea și el tot așa de nevoie cariera de profesor?*

D.B.: Nu, nu. El era pasionat, era interesant pentru că le combina, știa să ne trezească interesul. La geografie l-am avut pe Teofănescu, care știa să predea.

N.D.I.: *Limbi străine se făceau la liceu?*

D.B.: Da, se făceau franceza și germana. La germană era profesor Papadopol, nu era prea celebru, adică mi-am revenit puțin la germană în liceu dar...

N.D.I.: *N-ați progresat față de ce știați de acasă.*

D.B.: N-am amintiri că am făcut un pas mare acolo.

---

[67] Constantin Moisil (8 decembrie 1876-20 octombrie 1958), istoric și numismat. Profesor secundar (din 1898). Director al Cabinetului Numismatic al Academiei Române (din 1933). Director al Arhivelor Statului (1923-1938), membru al Academiei Române (1948) și președinte al Societății Numismatice Române (1933-1958).

[68] Anton Dumitriu (31 martie 1905-1992), filosof și logician. Absolvent al Facultății de Științe și al Facultății de Filosofie a Universității din București. Între 1933 și 1938 a fost profesor de matematică la Liceul „Mihai Eminescu" din București. În 1934, Anton Dumitriu devine asistent la cursul de geometrie descriptivă de la Școala Politehnică din București, în 1938 doctor în filosofie și apoi profesor titular al Catedrei de logică de la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității București, de unde este eliminat în 1938.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Filosofie se făcea?*

D.B.: Da, se făcea. În general, am fost un elev bun, care nu crea probleme. Tata m-a înscris în anul I și după aceea nu a mai venit.

N.D.I.: *Nu-i chemau pe părinți la ședințe, la școală?*

D.B.: I-o fi chemat, dar ei nu se duceau și nici nu era nevoie pentru că eram un copil normal, nu premiant, dar luam mențiuni. Navigam foarte bine, fără corijențe, dar nu mă strofocam, ca să zic așa. Istoria era ceva care mă pasiona.

N.D.I.: *Deși nu aveați un profesor care să vă stimuleze, după cum spuneți, Moisil era foarte neutru.*

D.B.: Nu, mă stimula într-un fel, prin știința lui, că asta o realizai. Dar astăzi îmi dau seama că noi, elevii, îl plictiseam.

N.D.I.: *Nu era vocația lui să fie profesor de liceu. Dintre colegii dumneavoastră de la Liceul „Spiru Haret" s-a remarcat cineva, ați avut figuri celebre?*

D.B.: Liviu Ciulei[69], regizorul, băiatul inginerului, cu care am fost coleg de clasă. Fischer-Galați[70], de asemenea, cu care am fost chiar coleg de bancă un timp.

N.D.I.: *El a plecat în America înainte de venirea comunismului.*

D.B.: Da, tatăl lui s-a orientat foarte bine, a plecat prin 1938, înainte de război, ceea ce i-a ajutat și acolo și, în același timp, a evitat și părțile mai neplăcute din Europa.

N.D.I.: *Doar cei doi au fost mai cunoscuți dintre colegii dumneavoastră.*

D.B.: Da, mai era un coleg Bârsan, care avea frații în echipa de rugby, unul după altul.

N.D.I.: *Făceați sport, pe atunci, erau toți copiii la sport, era o modă în perioada interbelică să faci sport?*

[69] Liviu Ciulei (7 iulie 1923-25 octombrie 2011), regizor, actor, scenograf, arhitect și profesor. A lucrat în România, Statele Unite ale Americii (din 1974), Canada și Australia. Director artistic al Teatrului Bulandra (1963-1974). Profesor de teatru la Columbia University și New York University din S.U.A.

[70] Stephen Fischer-Galați (n. 15 aprilie 1924), istoric american de origine română. Profesor la Universitatea din Colorado și director al Centrului pentru studii slave și sud-est europene. Din 1967, editează publicația „East European Quarterly".

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Da, era o modă și Liceul avea în tradiție oina. Era o echipă de oină, dar nu pot să spun că am excelat.

N.D.I.: *Dar reușeați să vă integrați în grupul acesta de băieți, jucați, nu?*

D.B.: Da, la jucat, la bătăi, dar asta era situația și am niște amintiri foarte plăcute din liceu. Sunt unii care vorbesc cu antipatie de liceu, pentru mine a fost o perioadă foarte plăcută.

N.D.I.: *Liceul l-ați terminat în 1941 și ați dat examen la istorie?*

D.B.: Da, în 1941, cu un efort dublu, pentru că nu am avut vacanță atunci. Se mai punea atunci o problemă la bacalaureat, era o listă de 100 de cărți de literatură pe care trebuia să le citești pentru că îți pica una.

N.D.I.: *La câte materii ați dat bacalaureatul?*

D.B.: Erau multe materii. Mă uit astăzi ce scandal se face, pe ce?

N.D.I.: *Pe nimic.*

D.B.: Pe nimic, pentru că atunci nu numai că erau multe materii, dar erau toate odată. Era comisia și te lua pe rând câte un sfert de oră fiecare, stăteai două ore. Am dat la cinci sau șase materii sigur.

N.D.I.: *Și în aceeași zi se dădea tot acest interviu. Era și scris sau numai oral?*

D.B.: În aceeași zi. Era scris la început și pe baza scrisului intrai la oral. Dar la oral era nimicitor pentru că erau pac, pac, pac, așa, toate materiile.

N.D.I.: *Deci nu mai aveați timp să învățați pe rând, ce se știa în acel moment se știa.*

D.B.: Da, dar în fond asta trebuia, asta cernea foarte bine și se trecea, nu era ca astăzi.

N.D.I.: *Da, dar se trecea exigent, elevul rămânea și cu ceva, nu se cumpărau diplomele pe vremea aceea.*

D.B.: Nu putea să nu fie exigent, pentru că examenul era public, era toată comisia, membrii ei se controlau unul pe altul, plus părinții sau cine mai venea în sală ca asistență.

N.D.I.: *Erau totuși materii diferite și elevul trebuia efectiv să le știe, pentru că nu îți mai lăsa o zi între materii să înveți.*

D.B.: Nu, nimic.

N.D.I.: După liceu ați dat examen la istorie?

D.B.: Am dat la Drept, la Istorie și la Filosofie.

N.D.I.: *Toate trei cu examen?*

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Da, toate trei. Tata mă bătea la cap cu Dreptul și atunci am dat și acolo, dar nu am făcut decât premilităria la Drept. În schimb am făcut Istoria și Filosofia doi ani de zile, Istoria până la cap.

N.D.I.: *Dreptul l-ați făcut un an sau cum?*

D.B.: Dreptul deloc. Am fost student la Drept, dar mergeam la premilitărie pentru că avea loc acolo. După primul an, când am avut rezultate foarte bune la cele două, Istorie și Filosofie, am zis gata, nu mă mai chinui și cu Dreptul și nu am dat examen, nici nu m-am prezentat.

N.D.I.: *Toate examenele acestea au fost în toamna anului 1941.*

D.B.: Da, toate trei deodată, le-am dat în toamna lui 1941.

N.D.I.: *Și cum a fost la Facultatea de Istorie, ce profesori erau, care era situația atunci?*

D.B.: În orice caz nu era înghesuială, erau cred o sută de locuri și noi am fost optzeci, optzeci și ceva. Dar era totuși o pretenție de ștachetă. Pe vremea aceea te duceai acolo unde aveai vocație. Eu nu țin minte să fi fost atunci fenomenele de astăzi, în care merg unii ba la una, ba la alta, așa puțin la întâmplare.

N.D.I.: *Și oricum nu se putea bănui nici atunci că istoria era o meserie foarte rentabilă, era numai de pasiune.*

D.B.: De pasiune, da, dar era totuși o audiență și numaidecât s-a format plutonul fruntași și ceilalți.

N.D.I.: *Ce profesori iluștri ați avut?*

D.B.: Ei, din punctul acesta de vedere, am avut cel mai mare noroc. I-am avut profesori pe Brătianu[71], pe Giurescu, pe Bănescu, pe Papacostea, absolut toți de mâna întâi.

[71] Gheorghe I. Brătianu (30 ianuarie 1898-24 aprilie 1953), fiul lui Ion I. C. Brătianu și al Mariei Moruzi. Istoric și om politic, profesor universitar la Catedra de istorie universală a Universității din Iași (din 1924) și București (1940-1947). Membru al Academiei Române (din 1942). Deschizător de drumuri în domenii ale istoriei universale, precum istoria economică și socială a Bizanțului sau istoria comerțului italian la Marea Neagră. Creator de școală istoriografică în România și autor al unor opere fundamentale privind formarea statelor medievale românești, formarea și continuitatea poporului român sau organizarea socială și politică a vieții medievale românești. În 1930 a înființat un nou Partid Național Liberal și a fost deputat în Parlamentul României. A fost arestat în noaptea de 7/8 mai 1950 și întemnițat la Sighet, unde a murit fără să fie judecat sau condamnat.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Cu Gheorghe Brătianu făceați istoria universală, nu?*

D.B.: Da, istorie universală, Papacostea – istoria Balcanilor, Giurescu – istoria românilor, Bănescu – istoria Bizanțului. Fiecare era deosebit, chiar metodele lor de predare nu se asemănau.

N.D.I.: *Cum erau?*

D.B.: Bănescu[72], de pildă, în momentul în care intra în sală începea să vorbească și începea exact de unde se oprise cu o săptămână mai înainte. Povestea istoria Bizanțului foarte frumos, era un curs atractiv, era ca o poveste.

N.D.I.: *Nicolae Bănescu fusese profesor la Universitatea din Cluj.*

D.B.: Da, fusese la Cluj dar se transferase la București, fusese ales la Academie, am impresia că l-a protejat Iorga iar el, la rândul lui, nu a avut nici o stare conflictuală cu Iorga, dimpotrivă.

N.D.I.: *Avea și un asistent, bănuiesc că se făceau și seminarii?*

D.B.: La Bănescu nu, uite că nu țin minte nici de seminar, nici de asistent. Țin minte de cursuri și de rigoarea lui, pentru că era la etajul II și el nu lua liftul, ci venea iute pe scări și avea în jur de 70 de ani cred, în momentul acela.

N.D.I.: *Era un bun orator, nu?*

D.B.: Da, foarte captivant. Și, în afară de aceasta, avea câteva lucruri cu care ne făcea praf. Venea și ne cita din Dölger[73] și îți dădea titlul articolului în „Byzantinische Zeitschrift", fascicula a treia, pe la pagina 32.

N.D.I.: *Cita din memorie, fără fișe, nu?*

D.B.: Din minte, dar noi eram afurisiți și controlam, dar el gândea bine și nu greșea.

N.D.I.: *Constantin C. Giurescu cum era la cursuri?*

---

[72] Nicolae Bănescu (16 decembrie 1878-11 septembrie 1971), istoric și bizantinolog, profesor de bizantinologie la Universitățile din Cluj (1919-1938) și București (1938-1947). Rector al Universității din Cluj (1924, 1926), membru (din 1938) și vicepreședinte al Academiei Române (1938-1947). Vicepreședinte de onoare al Asociației internaționale de studii bizantine (1961-1971).

[73] Franz Dölger (4 octombrie 1891-5 noiembrie 1968), bizantinolog german, redactor-șef al revistei *Byzantinische Zeitschrift*, între anii 1931-1963.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Giurescu[74] își făcea cursurile din cartea lui, sinteza lui, cele trei volume. De pildă, am făcut veacul al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea, dar nu țin minte să fi făcut cu el evul mediu sau mai jos.

N.D.I.: *Dar el nu făcea cursul integral, de la evul mediu la epoca modernă?*

D.B.: Da, el cobora în materie, dar în alt an, el venea progresiv și dacă te nimereai bine, dacă nu, sănătate.

N.D.I.: *Bun, și cei care veneau după promoția dumneavoastră, cu cine făceau istoria antică sau evul mediu?*

D.B.: Atunci nu se făcea istoria antică a României, nu exista preocuparea aceasta care s-a introdus după aceea și bine s-a făcut, că era sistematic.

N.D.I.: *Deci Giurescu începea, de pildă, în 1940 de la Decebal și Traian și îl termina în 1945 cu istoria modernă.*

D.B.: Da, el începea cursul de la Principatul Transilvaniei și ținea doi-trei ani de zile cursul, până unde putea să ajungă, până la 1877. Și, deci, înainte de Principatul Transilvaniei nu făceai cursul, făceau alte promoții, cei care prindeau.

N.D.I.: *Studenții de dinaintea dumneavoastră prinseseră cursul complet. Și asta nu era, totuși, o lacună în cultura istorică.*

D.B.: Da, dar el te obliga să ți-o completezi individual, cu mijloace proprii. Și cam asta era metoda la toți profesorii. Și Brătianu făcea chestiunea Mării Negre[75], problemele păcii, lucruri cu totul nesistematice. El îl

[74] Constantin C. Giurescu (26 octombrie 1901-13 noiembrie 1977), unul dintre cei mai importanți istorici români. Profesor la Facultatea de Litere (ulterior de Istorie) a Universității din București (1926-1948, 1963-1975). Fondator al Institutului de Istorie Națională (1941) și al Revistei Istorice Române (1931). Membru al Academiei Române (1974). Om politic, membru al Partidului Național Liberal-Gh. Brătianu, deputat (1932-1933), rezident regal al Ținutului Dunărea de Jos (februarie 1939), ministru secretar de stat cu organizarea Frontului Renașterii Naționale (28 septembrie 1939-4 martie 1940), ministru al Propagandei Naționale (4 martie-28 iunie 1940). Arestat în noaptea de 6 mai 1950 și întemnițat la închisoarea din Sighet, de unde a fost eliberat în 1955. Autor al unei opere istorice impresionante, din care nu lipsește o clasică *Istorie a Românilor* (3 volume, în mai multe ediții).

[75] În anii 1941-1942, Gheorghe Brătianu va ține cursul intitulat *Chestiunea Mării Negre* la Universitatea București, lecția de deschidere fiind susținută la 15 decembrie 1941. Cartea sa despre Marea Neagră – cu titlul *La Mer Noire. Des origines à la conquête otomane*

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

avea conferențiar pe N. A. Constantinescu[76], care făcea seminariile școlărește, dar la el nu mergea nimeni.

N.D.I.: *Gheorghe Brătianu, care a fost și nașul dumneavoastră, era un bun vorbitor?*

D.B.: Da, era un bun vorbitor, dar când se încălzea, pentru că era foarte timid, dar după ce pornea, după ce intra în priză, era fermecător.

N.D.I.: *Constantin C. Giurescu era orator, impunea prin vocea lui?*

D.B.: Giurescu era ca o mașină perfectă, era precis, concis, în fond era cum trebuie să fie un profesor ca să te alegi cu ceva.

N.D.I.: *Nu era exaltat, exuberant, ca George Călinescu, de pildă?*

D.B.: Nu, era precis, liniar, dar în același timp te alegeai cu materia învățată. Foarte frumos era Papacostea[77], care era însă puțin fantast, îi plăcea să fie teatral. Mai făcea ceva: uneori nu își pregătea lecția următoare și atunci repeta lecția anterioară.

N.D.I.: *Și nu era pus într-o situație jenantă față de studenți?*

D.B.: Nu, pentru noi era minunat, pentru că de data asta o repeta, dar era altfel, îi veniseră alte idei. Rezultatul era că la cursul lui, la sfârșitul anului, te puteai duce direct la examen, nu trebuia să înveți.

– va fi publicată abia în 1969, la München (394 p.). Versiunea în limba română – *Marea Neagră. De la origini până la cucerirea otomană* – are două volume și a apărut la Editura Meridiane din București, în anul 1988, sub îngrijirea lui Victor Spinei. A fost reeditată la Editura Polirom în anul 2000.

[76] Nicolae A. Constantinescu (23 noiembrie 1885-15 iulie 1971), istoric medievist. Membru al Școlii Române din Franța (1922-1923), colaborator apropiat al lui Nicolae Iorga. Conferențiar de științe auxiliare la Catedra de istorie universală a Universității din București (1926-1947). Secretar și director de studii al Institutului de Studii Sud-Est Europene din București.

[77] Victor Papacostea (21 ianuarie 1900-20 iunie 1962), istoric, balcanolog. Fondator și director al Institutului de Studii Balcanice din București (1938-1947). Profesor la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității București, secția Istorie (1942-1947). A întemeiat și condus revista *Balcanica* (1938-1945). Ca om politic a fost fruntaș al Partidului Național Liberal și subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale în guvernele conduse de generalii Sănătescu și Rădescu. Între anii 1950-1955 și 1957-1958 a fost deținut politic la penitenciarul Sighet. Victor Papacostea a fost frate cu scriitorul Cezar Papacostea, cu juristul Petre Papacostea, cu politologul Alexandru Papacostea și unchi al istoricului Șerban Papacostea.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Pentru că el tot relua materia și atunci era mai ușor. Aveați și cursuri speciale?*

D.B.: Da, cum era cursul despre Marea Neagră. Bănescu făcea cursul general de istoria Bizanțului, în trei ani de zile făcea istoria Bizanțului în întregime, dar ceilalți cam nu, ei mergeau pe probleme.

N.D.I.: *Vă mai amintiți și alți profesori?*

D.B.: Da, Sauciuc-Săveanu[78], care era un om foarte cumsecade, dar care citea niște notițe la curs, care am impresia că erau din vremea studenției lui.

N.D.I.: *Nu erau aduse la zi, cu bibliografie, cu cercetări?*

D.B.: Poate că erau, dar în orice caz nu am rămas impresionat de el și cu amintiri zguduitoare, ca să spun așa.

N.D.I.: *Dumneavoastră spre ce parte a istoriei v-ați orientat? Ați pornit de la început cu istoria modernă? V-a canalizat cineva în direcția aceasta?*

D.B.: Nu, eu inițial vroiam să fac istorie universală. De altfel, toată viața le-am combinat, istoria universală și istoria românilor. Dar, mai ales la Facultate, nici nu mă gândeam la istoria modernă a românilor. Așa au venit vremurile, a fost un moment în care istoria universală era aproape prohibită.

N.D.I.: *Ați fost cumva mai apropiat de Gheorghe Brătianu.*

D.B.: Da, am fost apropiat de toți, trebuie să spun: de Gheorghe Brătianu, de Giurescu, de Bodin. Pentru că Giurescu a plecat în Turcia, în 1944, și un an de zile am făcut cursuri cu Bodin, care se îngrijea de studenți, ne chema la el și mi-a transmis morbul lui 1821.

N.D.I.: *Dintre colegi, pe care vi-i amintiți dintre cei care au făcut carieră?*

D.B.: Da, pe Paul Oprescu[79].

[78] Teofil Sauciuc-Săveanu (21 octombrie 1884-26 iulie 1971), epigrafist și istoric al antichității greco-romane. Profesor la Catedra de filologie clasică (1919), decan (1921-1922) și rector (1924) la Universitatea din Cernăuți. Profesor (1940-1947) și șef al Catedrei de istoria antică și epigrafie a Universității din București (1941-1946). Prodecan (1941) și decan (1946) al Facultății de Litere și Filosofie din București. Membru corespondent al Academiei Române (1945).

[79] Paul Oprescu (n. 18 noiembrie 1920-?), istoric cu studii de Drept (1943), Litere și Filosofie (1945). Colaborator științific al Institutului de Istorie al Academiei (1952-

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Ați fost coleg de facultate și cu viitoarea dumneavoastră soție, Ioana Hudiță.*

D.B.: Da, soția mea era mai mică cu un an, la studii, dar asta nu avea importanță pentru că făceai aceleași cursuri dar trebuia să ai un număr de examene și să absolvi câte patru examene la trei materii și câte două examene la alte trei materii. Asta era înainte de licență.

N.D.I.: *Dumneavoastră cu ce temă și cu cine ați dat lucrarea de licență?*

D.B.: Licența am dat-o la Giurescu, la *Istoria României*, cum se chema pe vremea aceea, și a fost o lucrare despre tinerii pașoptiști la Paris.

N.D.I.: *Ah, dragostea dumneavoastră de o viață.*

D.B.: Acesta a fost și primul meu articol publicat în „Revista Istorică Română", în 1945-1946. Acela a fost începutul, ca să zic așa.

N.D.I.: *Constantin C. Giurescu a intuit în dumneavoastră un cercetător, v-a canalizat și el în direcția aceasta?*

D.B.: Da, într-o vreme chiar își manifestase dorința să vin la Institutul lui, care pornise de puțin timp, din 1943. Dar eu aș fi vrut, în fond, la Brătianu și pe urmă am nimerit la mijloc, la Papacostea, la Institutul de Studii și Cercetări Balcanice.

N.D.I.: *Prima dată, pentru că finalul a fost tot la Institutul „Iorga".*

D.B.: Da, dar asta a durat.

N.D.I.: *Deci, prima angajare, după luarea licenței, a fost la Institutul condus de Victor Papacostea, în 1946.*

D.B.: Da, în decembrie 1946, unde am fost angajat în primul rând ca secretar, și după aceea ca asistent, era treapta paralelă cu cea de la Facultate. De altfel, pe vremea aceea, Institutele erau legate de catedră și oarecum de Ministerul Învățământului.

N.D.I.: *Da, țineau de Universitate.*

D.B.: Și, pe urmă a fost tranziția – în 1948 – la Institutul de Istorie și Filosofie.

N.D.I.: *Deci la Institutul de Studii Balcanice ați stat aproape doi ani.*

1955), secretar științific al secției de științe istorice a Academiei (1955-1970) și cercetător științific principal la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga" (din 1970).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Din decembrie 1946 până în vara lui 1948. Atunci au fost vreo șase-șapte institute topite, comasate în Institutul de Istorie și Filosofie al Academiei.

N.D.I.: *Noul Institut a preluat mare parte dintre cercetători sau pe unii i-au mai triat pe motive politice?*

D.B.: Inițial au preluat pe toată lumea și trebuie spus că un număr de ani am rămas cam așa. Momentul cutremurului a fost 1952.

N.D.I.: *Atunci și-au dat seama?*

D.B.: Dimpotrivă, erau foarte mulți nou angajați în momentul în care s-a făcut Institutul.

N.D.I.: *Cine era director atunci?*

D.B.: Petre Constantinescu-Iași[80]. În momentul când s-a creat acest Institut s-au făcut mari investiții. De-ar fi astăzi investițiile care au fost atunci ar fi foarte bine. S-au băgat foarte mulți bani atunci, din motive propagandistice, cel mai probabil.

N.D.I.: *Unde-și avea sediul, tot la Institutul „Nicolae Iorga"?*

D.B.: Da, de la început.

N.D.I.: *Inițial era Institut de Istorie Universală și l-a condus Gheorghe Brătianu până în 1946.*

D.B.: L-a condus Brătianu până când l-au pus în domiciliu forțat și în închisoare. Apoi Institutul a trecut de la Ministerul Învățământului la Academie și în momentul acela a fost numit director Constantinescu-Iași.

N.D.I.: *Pe care îl cunoșteați și cu care socrul dumneavoastră, Ion Hudiță, era prieten.*

D.B.: Da, ei avuseseră o relație amicală încă din timpul Primului Război Mondial, când fuseseră studenți – Constantinescu-Iași era mai mare, mai în vârstă decât socrul meu – apoi au mers la Paris, la studii, după aceea în mișcarea pentru pace. Dar, animozitățile au început în 1944.

[80] Petre Constantinescu-Iași (25 noiembrie 1892-1 decembrie 1977), istoric și om politic român, membru al Partidului Comunist (din 1921). Ministru al Informației (1945-1946), ministru al Propagandei (1946) și ministru al Cultelor (1953-1957). Membru titular al Academiei Române (din anul 1948). Director al Institutului de Istorie „Nicolae Iorga" din București (1948-1953) și director al Institutului de Studii Româno-Sovietice (1962-1964).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Până atunci s-au înțeles cumva, chiar dacă socrul dumneavoastră era țărănist iar Constantinescu-Iași era socialist, mai de stânga.*

D.B.: Da, dar țărăniștii îi ajutau pe unii comuniști, chiar și bănește.

N.D.I.: *Constantinescu-Iași nu v-a creat probleme la Institut, știa cine sunteți?*

D.B.: Nu, dimpotrivă. El avusese o relație foarte bună și cu Ioana, soția mea, care îl vizitase împreună cu socrul meu la Doftana. El nu uita treaba asta. Așa că trebuie să spun că am avut bunăvoință din partea lui, numai că el nu avea putere față de Roller[81]. Asta era realitatea, deși Constantinescu-Iași fusese membru de partid încă de la înființarea Partidului Comunist. Dar între cei doi, Roller era cel care hotăra.

N.D.I.: *Roller chiar venea la Institut, el dicta politica Institutului?*

D.B.: Da, evident, el era stăpânul istoriografiei, în general.

N.D.I.: *Spuneați într-un interviu că Roller era foarte dur.*

D.B.: Da, era foarte dur. Țin minte și azi ședința în care Roller i-a batjocorit pe Rosetti[82], Graur[83] și Iordan[84] în legătură cu treaba cu Stalin și lingvistica.

N.D.I.: *În ce sens mergea discursul lui Roller contra celor trei lingviști, bănuiesc că nu cu invective, pentru că științific el nu avea argumente, nu era de specialitate.*

---

[81] Mihail Roller (6 mai 1908-21 iunie 1958), militant comunist, cu studii la Moscova. A deținut funcții înalte în aparatul C.C. al P.C.R. Profesor, șef al Catedrei de istoria românilor de la Academia Militară (1948-1955), director adjunct (1955-1958) al Institutului de Studii Istorice și Social-Politice de pe lângă C.C. al P.C.R. Autor al unui manual propagandistic, care prezenta în mod fals istoria românilor.

[82] Alexandru Rosetti (20 octombrie 1895-27 februarie 1990), lingvist și filolog român, editor, pedagog, istoric al limbii române. În 1933 devine director al Fundației pentru Literatură și Artă „Regele Carol al II-lea", cea mai prestigioasă editură din România din epoca interbelică. Profesor la Facultatea de Litere din București și membru titular al Academiei Române (din 1948).

[83] Alexandru Graur (9 iulie 1900-9 iulie 1988), lingvist român, profesor la Universitatea din București (1946-1970), decan al Facultății de Filologie (1954-1956), membru al Academiei Române (din 1955), director al Editurii Academiei (1955-1974).

[84] Iorgu Iordan (11 octombrie 1888-20 septembrie 1986), lingvist și filolog român, membru titular (1946) și vicepreședinte al Academiei Române (1957-1966). Ambasador la Moscova (1945-1947). Profesor la Universitatea din Iași (1926-1946) și la Universitatea din București (1946-1962). A întemeiat și a editat la Iași „Buletinul Institutului de Filologie Română «Alexandru Philippide»" (1934-1945). A fost director al Institutului de Lingvistică din București, până în 1962.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: El îi acuza că ei nu sunt pe linia partidului, că nu respectă marxism-leninismul, dogma. Tot așa țin minte că a fost o ședință cu Zane[85], care a ținut o comunicare legată de mișcarea din 1840 a lui Mitică Filipescu în care nu l-a scuturat suficient pe Nicolae Golescu, care fusese numit procuror de Alexandru Ghica. Pe chestia asta, l-a zdrobit pe Zane, a urlat la el că era complice cu Golescu.

N.D.I.: *Atunci și Goleștii erau la index, nu scăpa nimeni.*

D.B.: Până și Goleștii, vă dați seama. După au fost reconsiderați.

N.D.I.: *Colegii din Institut cum îl priveau pe Roller, pentru că toți știau că era un politruc?*

D.B.: Evident că știau, dar pe de altă parte toată lumea își dădea seama de puterea pe care o avea.

N.D.I.: *El, în fond, a dispărut la un moment dat, subit.*

D.B.: Da, a dispărut pe lumea cealaltă, fizic. A dispărut legat de activitatea pe care o avusese, strângând materiale anti Gheorghiu-Dej[86] de la vechii ilegaliști. Asta i-a adus sfârșitul.

N.D.I.: *Cumva, Gheorghiu-Dej a aflat?*

D.B.: A aflat, l-a chemat, a fost o ședință probabil furtunoasă și a doua zi Roller era mort.

N.D.I.: *Dar a doua zi Roller trebuia să se întâlnească cu Constantin Daicoviciu.*

D.B.: Da. Chiar vorbise cu Daicoviciu[87] că se vor întâlni și când a sunat Daicoviciu i s-a spus că a decedat. Acum, nu se știe cum a decedat, din cauza unui atac de spaimă sau dacă nu a fost „ajutat".

N.D.I.: *Oricum, subit. Căci diabetul pe care-l avea nu putea să îl ucidă într-o zi.*

---

[85] Gheorghe Zane (11 aprilie 1897-22 mai 1978), doctor în drept, profesor (din 1929) la Catedra de economie politică, finanțe și istoria doctrinelor economice a Universității din Iași, membru al Academiei Române (1974), autor al mai multor lucrări esențiale despre economia Principatelor Române sau despre Nicolae Bălcescu.

[86] Gheorghe Gheorghiu-Dej (8 noiembrie 1901-19 martie 1965), om politic, secretar general al Partidului Comunist Român (1944-1954, 1955-1965), prim-ministru al României (2 iunie 1952-1 octombrie 1955), președinte al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române (21 martie 1961-18 martie 1965).

[87] Constantin Daicoviciu (1 martie 1898-27 mai 1973), istoric și arheolog, profesor universitar (din 1938), rector al Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca (1957-1968), director al Muzeului de Istorie a Transilvaniei (1945-1973). A fost membru titular al Academiei Române (din 1955).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Avea diabet într-o formă teribilă, bea câte o carafă de apă la o ședință, îi suna apa așa în burtă.

N.D.I.: *Și totuși latura aceasta personală a bolii lui nu l-a făcut mai uman, el s-a comportat tot ca un zbir cu toată lumea, nimeni nu s-a putut apropia de el?*

D.B.: Țin minte când m-am întors în 1955 la Institut. El a venit la Institut dar era în etapa finală. A intrat, m-a văzut, a venit la mine să mă salute cu efuziune spunând ce bine îi pare că mă vede, aiurea în tramvai, când eu știam clar că el fusese cel care îmi dăduse piciorul undeva.

N.D.I.: *Deci Roller a avut un rol major când v-a eliminat din Institut. Ce vi s-a reproșat atunci?*

D.B.: Sigur că a avut. Am fost 40 de inși, în două serii de câte 20. În 1952 s-a produs treaba aceasta.

N.D.I.: *Reproșându-vi-se ce, întregului grup?*

D.B.: Nu întregului grup, pentru că era fiecare cu vina lui. La mine principala cauză era dosarul, familia, tot ce vrei, dar mai gravă era situația Ioanei, care era închisă și care ar fi trebuit să fie eliberată. Ea fusese arestată în 1950, dar – pentru că între timp fusese judecată, chiar la începutul lui 1952, și i se dăduse o pedeapsă de doi ani – ea trebuia să iasă. Dar au mai ținut-o încă șapte luni și astea au fost fatale și pentru mine. Pentru ea s-a invocat faptul că i-a expirat pedeapsa dar s-a răspuns că din moment ce nu a venit...

N.D.I.: *Au bănuit ei că ar fi altceva, că ar fi fost o vină mai gravă?*

D.B.: Probabil și în orice caz dacă ea ar fi revenit din închisoare ar fi fost un argument și pentru mine să mă lase în pace, dar din moment ce nu revenise...

N.D.I.: *Dar științific nu au avut a vă reproșa ceva?*

D.B.: Dimpotrivă, am și acum o adresă. Se făcuse colectivul 1877 și Maciu[88], care era responsabil, a făcut un referat prin care a cerut ca eu să fiu detașat cu încă o jumătate de normă la acest colectiv nou, pentru că „alt specialist mai bun nu avem". Și pe urmă, peste câteva luni de zile, am fost scos ca necorespunzător!

[88] Vasile Maciu (1904-1981), istoric modernist, șeful secției de istorie modernă la Institutul de Istorie și Filosofie al Academiei (1949-1953), director al Arhivelor Statului (1953-1956), conferențiar și profesor la Facultatea de Istorie a Universității București (1949-1974), membru corespondent al Academiei Române (1963).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

N.D.I.: *Dar referatele acestea le aproba direct Constantinescu-Iași sau treceau și pe la Roller. Care era logica?*

D.B.: Probabil că veneau de la Roller. Constantinescu-Iași era așa fictiv, ca să fie. El a putut să facă un singur lucru, să-mi schimbe litera. Erau diverse litere, la articolul respectiv: a, b, c, d, e, f.

N.D.I.: *Deci nu erați la litera i, ca mai târziu.*

D.B.: Mi-a schimbat, mi se pare, litera f în e, dar asta a însemnat foarte mult, pentru că cu e-ul am putut să mă angajez la cooperativă. Dacă era f, nu aș fi putut lucra decât la drumuri publice.

N.D.I.: *Cooperativa era o uzină mecanică, ce făceați acolo?*

D.B.: Da, „Mecanica Nouă". Acolo am făcut ștergătoare de parbriz și blacheuri de pantofi, milioane de bucăți, cred că am încălțat toată România. Fabricarea blacheurilor era o operație plăcută, pentru că lucram la o presă mecanică, dar problema era că trebuia să bagi tabla, și tabla era din deșeuri de tablă.

N.D.I.: *Pe care trebuia să le colectați, să le adunați din București, nu?*

D.B.: Da, era nenorocire. Mergeam doi inși cu un camion. Țin minte, când am fost era acolo, că era funcționar Mihnea Marmeliuc, pe care-l cunoșteam – Marmeliuc era unul dintre prietenii socrului meu – și căruia nu i-a venit să creadă că sunt eu. Eu tot îi făceam salut și el nimic, el se făcea că plouă.

N.D.I.: *El era acolo într-o poziție mai bună, cumva?*

D.B.: Da, era funcționar al Dac-ului respectiv, ha, ha, ha!

N.D.I.: *Cu tuburile de oxigen tot aici a fost?*

D.B.: Da, tot la „Mecanica Nouă", și toată treaba asta a durat șapte-opt luni, din fericire. După aceea, m-am mutat la ISPRO – Institutul pentru Proiectarea Orașelor și Regiunilor – care era un institut mare, alcătuit mai ales din arhitecți și ingineri și în care m-am simțit foarte bine, pentru că eram ca rața între pui.

N.D.I.: *Dumneavoastră făceați studii istorice, cu ce puteați să îi ajutați.*

D.B.: Da, făceam monografiile localităților și orașelor care se sistematizau sau ale monumentelor istorice care se refăceau.

N.D.I.: *Asta era cumva prin 1952?*

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

D.B.: Nu, prin 1953 și am rămas la ISPRO cu jumătate de normă și după ce m-am întors la Institutul *Iorga*, încă doi ani de zile, pentru că îmi plăcea ceea ce făceam, stabilisem o bună legătură, oamenii au fost foarte drăguți. Pe urmă am plecat pentru ca să las locul lui Velescu, dacă-l știi.

N.D.I.: *Oliver Velescu*.

D.B.: Exact. Eu îl băgasem, dar avea omul o jumătate de normă. Ca să-i dau normă întreagă i-am cedat jumătatea mea.

N.D.I.: *Ați revenit la Institutul „Nicolae Iorga" în 1955?*

D.B.: Da, la 1 octombrie 1955, exact în ziua plecării, 1 octombrie 1952, au fost trei ani de zile de exil.

THE BERINDEI FAMILY. THE PORTRAIT OF SOME ARISTOCRATS OF THE SPIRIT. INTERVIEWS WITH THE ACADEMICIAN DAN BERINDEI[*]

(Abstract)

The present article is merely a fragment from a larger paper, a book of interviews with the academician Dan Berindei to be published in 2015 at Oscar Print Publishing House in Bucharest.

List of Illustrations[**]**:**

Fig. 1. „Saint Voivodes" Church of Dobroteşti-Teleorman (photo *CIMEC*).

Fig. 2. Founders of the church of Dobroteşti-Teleorman: Matei Berindei and the son of Mihăilă (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).

Fig. 3. Founders of the church of Dobroteşti-Teleorman: Ioan Berindei (son of Matei) (*Ilustrațiunea,* Bucharest, 1925).

Fig. 4. Maria and Barbu Slătineanu, Ana Berindei's parents (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).

[*] Rezumat tradus de Simona Postolache.

[**] Autorul mulțumește pe această cale domnului acad. Dan Berindei, doamnelor dr. Sidonia Teodorescu și dr. Oana Marinache și domnilor dr. Sorin Iftimi și dr. Cornel Constantin Ilie, pentru ajutorul dat la realizarea ilustrației acestui articol.

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 5. Family tree with the kinship of Berindei, Slătineanu and Costinescu families (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 6. The manor house of Dobroteşti, built by D. Berindei in 1856. Destroyed in 1907 (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 7. The manor house of Dobrotesti. Lateral view (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 8. The manor house of Dobroteşti. Outbuildings (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 9. The manor house of Dobroteşti. Warehouses and henhouses (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 10. Arch. Dumitru Berindei (National Museum of Romanian History).
Fig. 11. Ana Berindei (b. Slătineanu) (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 12. Eliza Zănescu, first wife of Ion Berindei (Collection of Acad. Dan Berindei).
Fig. 13. Emil Costinescu, caricature by Nicolae Petrescu-Găină.
Fig. 14. Emil Costinescu, Dan Berindei's great-grandfather.
Fig. 15. Emil Costinescu, surrounded by family, 1914 (*Realitatea Ilustrată*, no.10).
Fig. 16. Gen. Anton Berindei, historian's great-grandfather (Acad. Dan Berindei Collection).
Fig. 17. Gen. Grigore Berindei, the historian's grandfather (Wikipedia).
Fig. 18. House of General Grigore Berindei (Bucharest) (Oana Marinache Collection).
Fig. 19. Arch. Ion D. Berindei (National Library of Romania).
Fig. 20. Ruxandra, I. D. Berindei's wife (born Mavrocordat).
Fig. 21. "Cuibul din Luncă" of Dobroteşti (1908). Ion D. Berindei's summer residence.
Fig. 22. Professor architect I. D. Berindei surrounded by family (1913) (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 23. Arch. Ion D. Berindei with his team in his work office (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 24. Arch. Ion D. Berindei (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 25. Ion I. Berindei (Library of the Romanian Academy).
Fig. 26. Professor Ion D. Berindei together with his son, Ion I. Berindei (*Ilustrațiunea*, Bucharest, 1925).
Fig. 27. Dina Balş, mother of acad.Dan Berindei (Acad. Dan Berindei Collection).
Fig. 28. Acad. Dan Berindei, historian (National Museum of Romanian History).

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 1. Biserica „Sfinții Voievozi" din Dobrotești-Teleorman (foto *CIMEC*)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 2. Ctitorii bisericii din Dobrotești-Teleorman: Matei Berindei și fiul Mihăiță (*Ilustrațiunea*, București, 1925)

Fig. 3. Ctitorii bisericii din Dobrotești-Teleorman: Ioan Berindei (fiul lui Matei) (*Ilustrațiunea*, București, 1925)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 4. Maria și Barbu Slătineanu, părinții Anei Berindei (*Ilustrațiunea*, București, 1925)

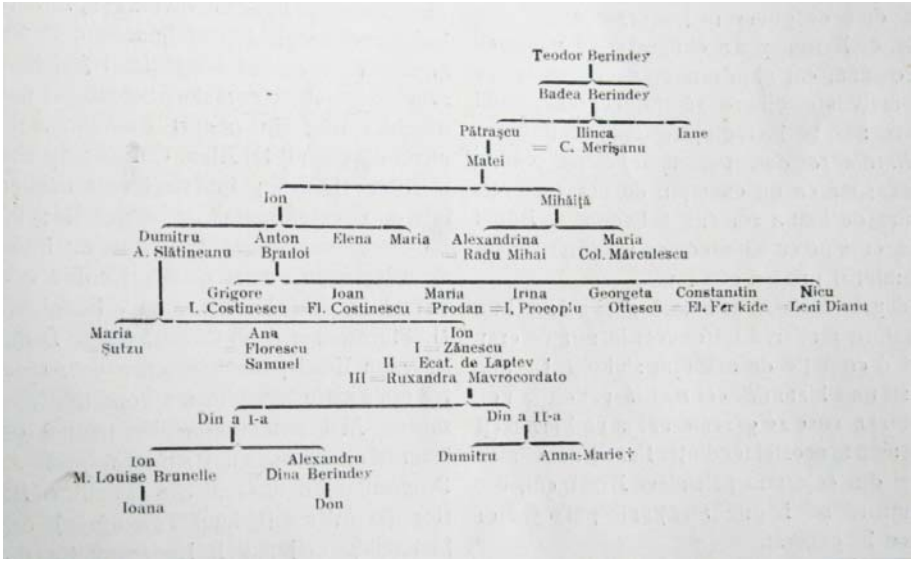

Fig. 5. Arbore genealogic cu înrudirile familiilor Berindei, Slătineanu și Costinescu (*Ilustrațiunea*, București, 1925)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 6. Conacul de la Dobrotești, construit de D. Berindei, în 1856. Distrus în 1907 (*Ilustrațiunea*, București, 1925)

Fig. 7. Conacul de la Dobrotești. Vedere laterală (*Ilustrațiunea*, București, 1925)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 8. Conacul de la Dobrotești. Dependințe
(*Ilustrațiunea*, București, 1925)

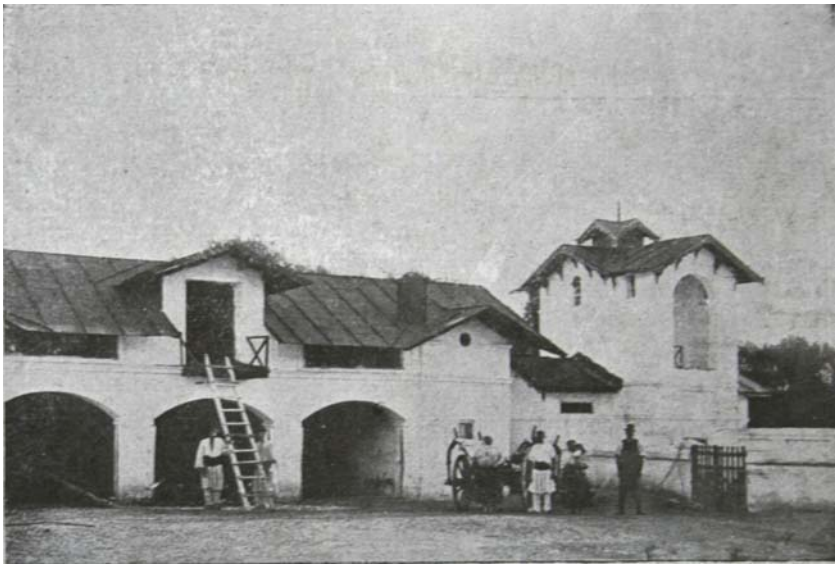

Fig. 9. Conacul de la Dobrotești. Magazii și cotețe de păsări
(*Ilustrațiunea*, București, 1925)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 10. Arhit. Dumitru Berindei
(Muzeul Național de Istorie a României)

Fig. 11. Ana Berindei
(n. Slătineanu)
(*Ilustrațiunea*, București, 1925)

Fig. 12. Eliza Zănescu, prima soție a lui Ion Berindei
(Colecţia Acad. Dan Berindei)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

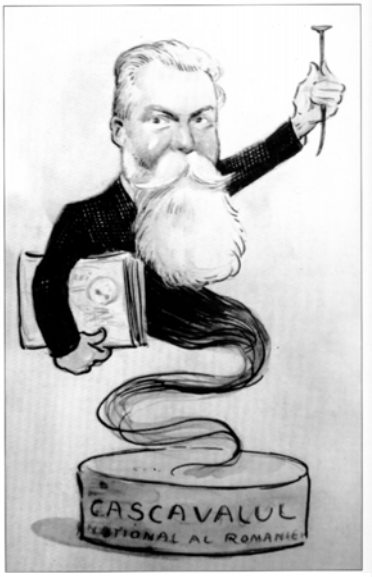

Fig. 13. Emil Costinescu, caricatură de Nicolae Petrescu-Găină

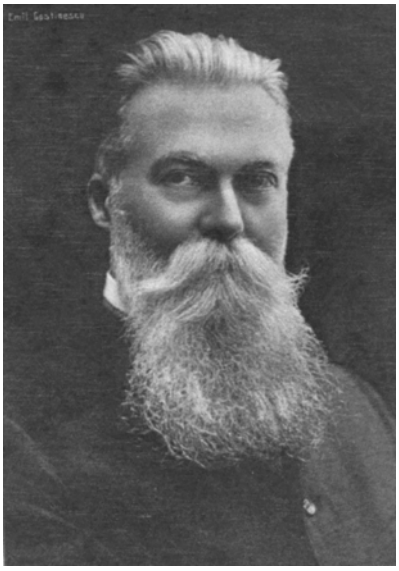

Fig. 14. Emil Costinescu, străbunicul istoricului Dan Berindei

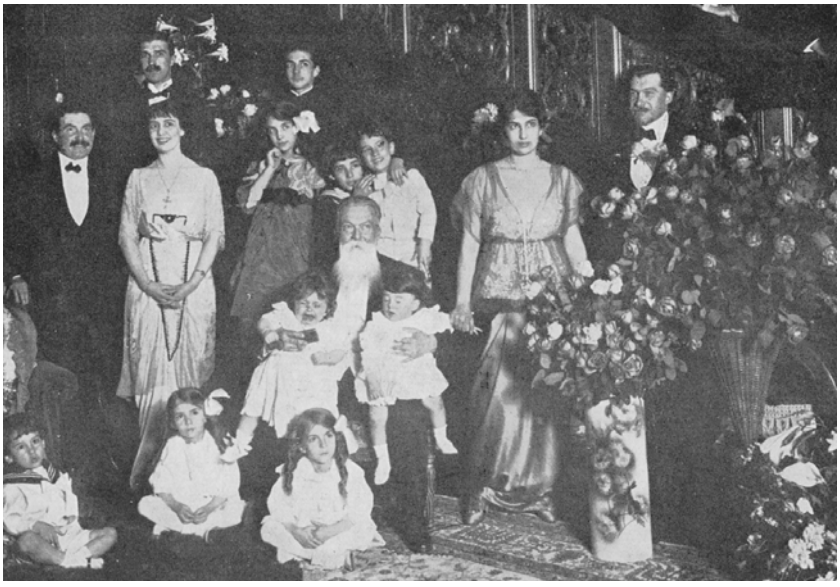

Fig. 15. Emil Costinescu, în mijlocul familiei, 1914 (*Realitatea Ilustrată*, nr. 10)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 16. Gen. Anton Berindei, străbunicul istoricului (Colecția Acad. Dan Berindei)

Fig. 17. Gen. Grigore Berindei, bunicul istoricului (Wikipedia)

Fig. 18. Casa generalului Grigore Berindei (București) (Colecția Oana Marinache)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

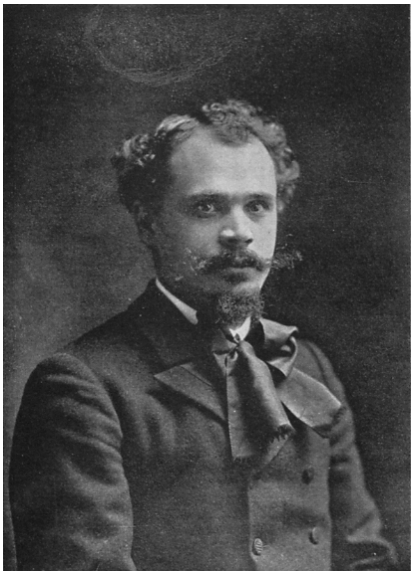

Fig. 19. Arhit. Ion D. Berindei
(Bibliotca Națională a României)

Fig. 20. Ruxandra,
soția lui I. D. Berindei
(născută Mavrocordat)

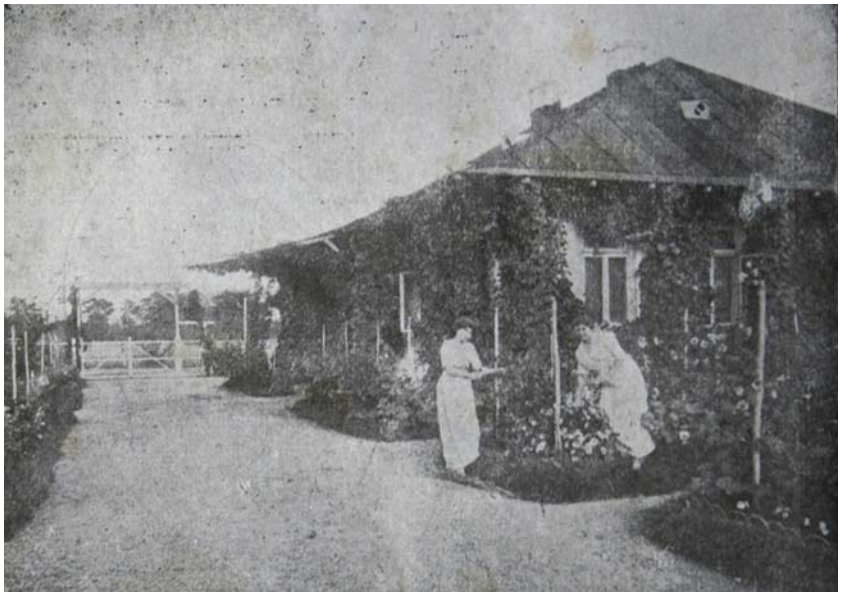

Fig. 21. „Cuibul din Luncă" de la Dobrotești (1908)
Reședința de vară a lui Ion. D. Berindei (*Ilustrațiunea*, București, 1925)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

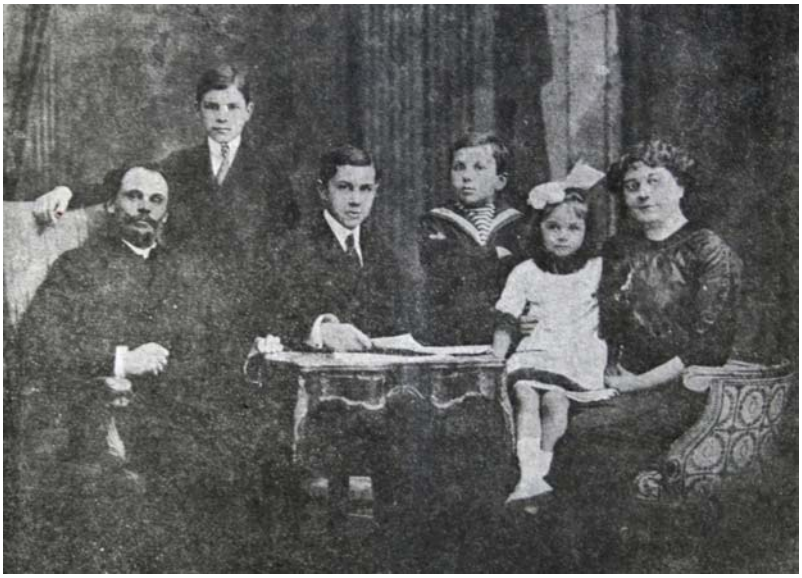

Fig. 22. Profesorul arhitect I. D. Berindei în mijlocul familiei (1913)
(*Ilustrațiunea*, București, 1925)

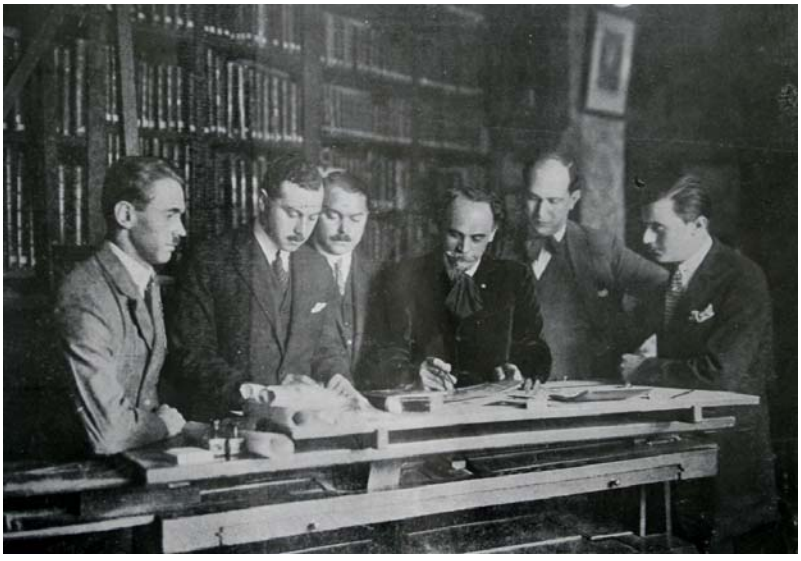

Fig. 23. Arhit. Ion D. Berindei cu echipa sa, în biroul de lucru
(*Ilustrațiunea*, București, 1925)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 24. Arhit. Ion D. Berindei
(*Ilustrațiunea*, București, 1925)

Fig. 25. Ion I. Berindei
(Biblioteca Academiei Române)

Fig. 26. Profesorul Ion D. Berindei împreună cu fiul său, Ion I. Berindei
(*Ilustrațiunea*, București, 1925)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

Fig. 27. Dina Balș,
mama Acad. Dan Berindei
(Colecția Acad. Dan Berindei)

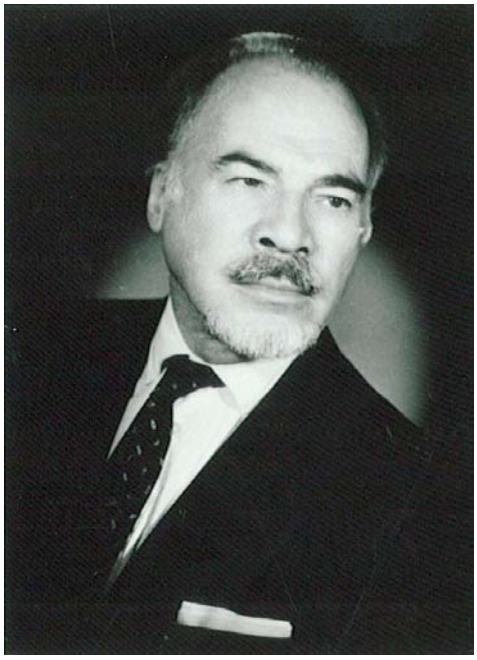

Fig. 28. Acad. Dan Berindei
(Muzeul Național de Istorie a
României)

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro